

- 1, 15/32-33, - 3 193, - 1932, okt. - 4. teteles, nem
jelent meg. —
- 2, 136/33-34, - 35 66, - 1934. márc. 14. teteles, ott
- 3, 308/33-34, - 37 41, - 1934, jún. 25. történeli, ott
- 4, ~~13~~ 3/34-35, - 38 22, - 1934, nov. 23. any regyes
ott

(Likabony, Porseny, 1909. június
7-én, román kórh.)

Aratra,

M.

DEBRECENI M. KIR. TISZA ISTVÁN TUDOMÁNYEGYETEM
JOG ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KARA.

ÉVK: 1934 NOV - 5.

193

szám.

Előirat:

1934

—1935

Utóirat:

249/1934-35

Bizálatra kiadatik:

Melkösapó

Dr. Bacso Jeno^{cs.}

Dr. Fath Lajos

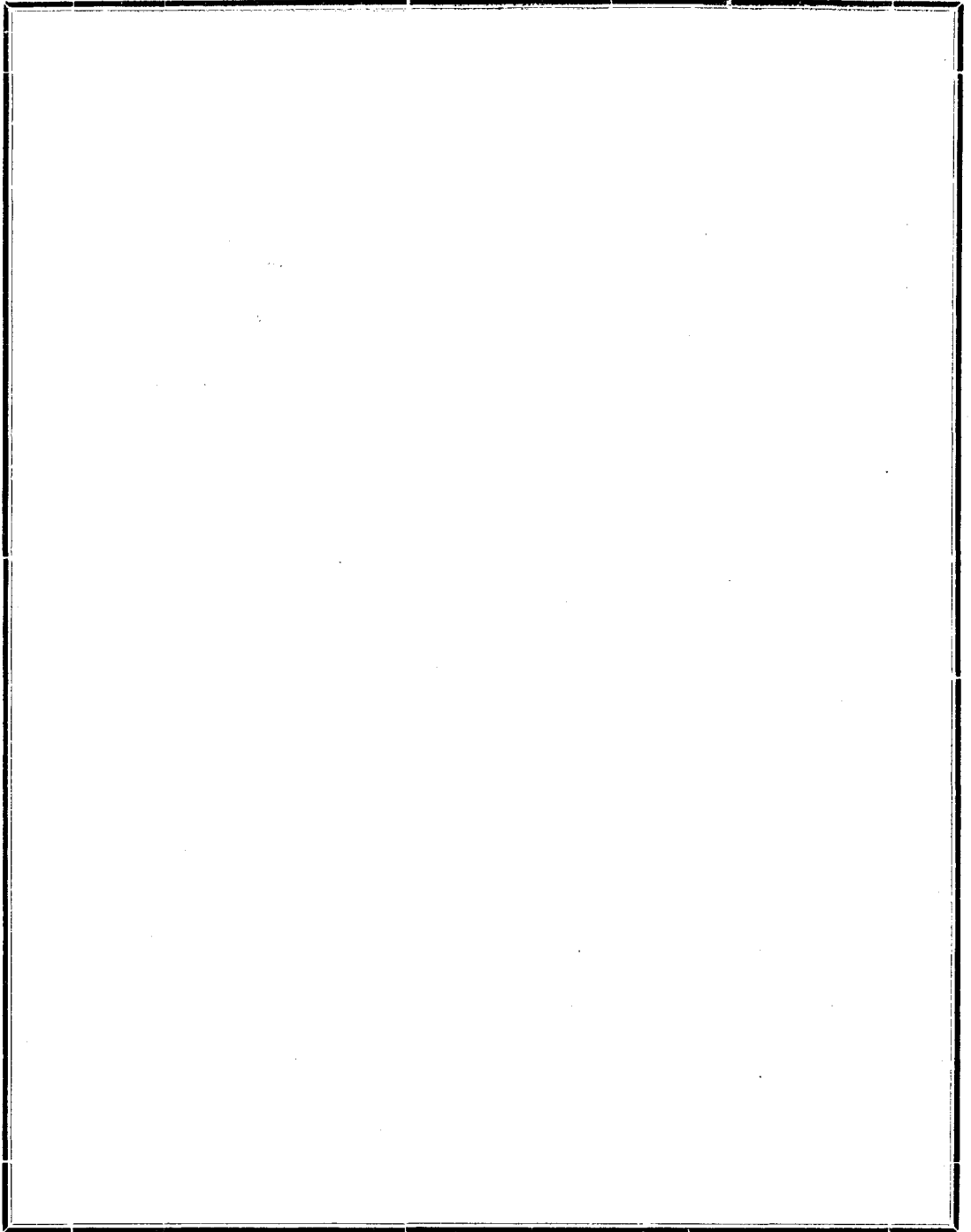
egyetemi ny. t. tanos hivatal

Deb. 1934. november hó 5-én.

Dr. Károly

o. i. dékán

Mint ismerem Polgári Szabóműhelyt.

Dr. 1934. máj. 7

Hollósi

Is fogad! elfogadom!

Debrecen 1934. XI. 10

Chány

Jogtudományi doktori értekezés
a kereskedelmi jog köréből.

A cégvalódiság és cégszaba-
tosság elve!

Bevezető:

Cséffalvay János
jogszigorló.

A 2690

Forrásmunkák:

Dr. Huszár Ödön, c. m. t. tanár: A magyar kereskedelmi és váltó jog vázlata.

Dr. Személyi Kálmán ügyvéd: A névjog.

Dr. iur. H. Löwenthal Heidelberg: Titel und Württemberg als Firmenzusätze.

(Zeitschrift für Handelsrecht 83.)

Dr. Huszár Ödön, c. m. t. tanár és Dr. Balás P. Elemér tanár: A tisztviselői verseny. (Az 1923. I. fejezet magyarosítása.)

I.

Értekezleten tárgyául a „Cégvá-
lódásig és megszabottság elvé”-t vá-
lasztottam; e tétel gyökerei azonban
visszanyúlnak a személyi jogok világá-
ba, nevezetesen a nevjogba. Így e té-
ma kidolgozásánál fontosnak találom
bevezetőül előbb a személyi jogokkal
foglalkozni és egyúttal nevezetesebb el-
méletet felemlíteni.

A legelső kérdés tehát annak
megoldása lesz, hogy vajjon mit ölel

Gaithy Ferenc r., Debrecen.

fel a személyi jog? Az idevonatkozó
irodalom egyhangúán megállapítja,
hogy a személyi jogok formuláját
úgy meghatározni nagyon nehéz,
hogy ez további vitára ne adjon al-
kalmat. Nagy általánosságban Wund-
scheid meghatározását fogadják el.
Ő így nyilatkozik: „Alanyi jog az a
hatalmi köt, mely tárgyi jogszabá-
lyok szerint a személyt, mint jog-
alanyt megilleti.” Itt ezen defini-
cióból a hatalmi köt emeltetik ki.

„A személyiségi jogok is csak mint
hatalmi viszony gyauánt konstruál-
ható jelenségek határozhatók meg.”
mondja Szeuélyi. És ez igaz is, mert a
nehézséget, kereskedelmi tevékeny-
ség stb. olyan cselekvősegek, melyek
parancsokkal és tilalmakkal szabályoz-

Cathy Ferencik, Debrecen.

hatók.

A hatolmi köt szükségképen
mindig jog tárgyra vonatkozik. Felme-
ről a tétellel a kérdés, mi lehet a
személyiségi jogok tárgya, lehet-e jog-
tárgy magis a személyiség? Vanak
eszesek, akik oly értelemben nyilatko-
znak, hogy a személyiség egyszerre, egyi-
dőben jogalany és jog tárgy nem lehet.

A magyar jogban ez nem ismeretlen és
törvényhozásunk nem idegenkedett ettől.
Jog az 1876: 18. tc. 6.§-a ért mondja:

„Aki mint család aikat alkalmastatni,
annak saját személye felett a törvény
szerint szabadon kell rendelkeznie.”

Tehát ebből világosan látható, hogy
ön személy felett való rendelkezéstől van
szó. Jogilag másképp csak arról ren-
delkezhetünk, amifélté jogunk is van.

Cathy Renee H., Debrah.

Tehát, amikor a cselekedet szerződés, nem csak kö-
kötelmi jogi természetű szolgáltatásokra
kötelezi magát, hanem olyanokra, ame-
lyek státusát, személyét is érintik.

A személyiség jog. Ugyanpedig nem
csak numerus clausus, hanem olyan, mely a
jog által védetik. A személyiség pusztán
személyre és jelentené, hogy fizikai
személy, tehát csak ember részéről véde-
lembe a jog által. Ez azonban kétsé-
feltétel volna, mert a jogi személyt
nem lehet kivonni a személyi jog védel-
me alól.

A személyiségi jogok alapjai ma-
gánjogok. Közlebből körülbelül így lehet-
nének megvilágíthatók: azon jogszabá-
lyok összessége, melyek a személyiség
egyéni (egyedi) érvényesülését és kizáró-
lagosságát biztosítják. Ezen érvényesülés

Cathy Ferencik, Debrecen.

és kizárólagosság a következő magatartásokra vonatkozik: az élet és testi építégre, a kepmásra, a névre, a szabadságra, a becsületre és a titokra, mely jogok a személyiségi jogok csoportját alkotják. Ezen felsorolás kordutsem kimentő, hanem inkább a gyakorlati életben leginkább visszatükröző jelenségek. Jellemüket közelebbről a névhez való jog értelmével, mely a kereskedelmi életben mint megjelölési eszköz nélkülözhetetlen.

A név egyedi megjelölési eszköz, mely az egyedi személyesítés kifejezője. A név azonban nem része, s így nem is tulajdonsága a személyiségnek. A név nem más, mint az illető személyről képzetükben alkotott kép más nyelvbeli kifejezése. Ez a képzetfelidézésre alkalmas

Cathy Ferencik, Debrecen.

szköz az emberek közötti érintkezésben el-
pugedhetetlenül szükséges. A néphatalmat-
ra vonatkozó jogszabályok védik meg az
egyénét abban, hogy a jogosult nevét za-
vatalomul használhassa és senki más
avval vissza ne élhesse.

A személyi jogok fentebb emlí-
tett csoportját így a magde jog, mint
a büntetőjog védik. Van olyan felfogás
is, amely mindenekelőtt jogvédelemben a
személyiség védelmét látja. Pl. Sinteris
ast mondja, hogy a beületésértés közvetlen,
egyéb jogok megsértése közvetett támadás a
személyiség ellen. Ez a felfogás a római
jogban sem volt ismeretlen. (Actio iniuria-
rum). Ha lótszólag van is benne némi
igazság, így a gyakorlati életben kivi-
hetetlen lenne, hogy minden egyes jog-
sértésben egyúttal a személyiség megsérté-

Csáthy Ferenc if., Debrecen.

set is tekintet, mert akkor a tulajdon-
képesi sévelen ele el is tomponua. Ezt
véleményem szerint nem csak hogy etom-
ponua, hanem egészen el is pnyészik,
megszűnnek, s így az nem is lenne a merő
plányi jog megsértése, hanem minden eset-
ben inuria lenne. Eset az nem csak
büntetőjogiag sévelenithető, hanem ma-
gdujogiag is, tehát a sévelenük igen e-
lőnyös helyzete lenne, mert minden e-
setben actio iniuriarum indithatnak.

A büntetőjog szigorú szankciókkal
siet a személyi jogok védelmére, mint
pl.: az élet, testi épség, bészület, szexuális,
családi állás elleni, család stb. bűneselések
nyelk elkövetői ellen. Ez létészólag elég
hathatós is volna, de van még egy védel-
mi lehetőség, z. i. a magdujogi vé-
delem. Ezt a lehetőséget a történeti

Cathy Ferenc ft., Debrecen.

kifejlesztés adta meg. Pl. a comparatio
eszméje, vagy más hasonló intézkedés,
mely mo- ietu adta meg így a ma-
gdujogi, mint a büntetőjogi védelmet.
Többébb estben a jog magdu- és büntető-
jogokra differencializálódott, de az eszme
fennmaradt, igaz ugyan a magdujogi
védelem rovására. I. e. eszme folytonossá-
ga megmaradt. Azonban a büntetőjogi
védelem elégtelensége nagyon észlehető, s
így indokolva volt a magdujogi védelem
beavathozása is. É kettő többnyire para-
llél teljesíti hivatását.

II.

A személyi jogok védelme már a
római jogban is ismeretes volt. Aligpedig
így büntetőjogilag, mint magdujogilag.

Cathy Ferenc Rt. Debrecen.

A személyiség büntetőjogi védelme a compositio personarum alakjában lépo először. E nyomozás része a legtöbb esetben a magánjogban is alkalmazást nyert. Fő oka az volt, hogy a rómaiaknál nem volt még a büntetés közjogi jellege, s továbbá a praktikus római jogszellem a compositionális gondolat felhasználásával nélkülözhetővé tette a védelem büntetőjogi továbbfejlesztését. A római magánvétségét magának útján előnyösítették. Már a XII többös törvény is előrendelkezéseket bizonyos testületre, melyek között a mi szempontunkból csak másodrendű jelentőségű. Törvényt a római jog, mint különöset egyáltalán nem is velt.

A régi magyar jog a személyiség védelmét a hátszítés intézményével honorálta. Ugyanpedig úgy, hogy egyszerre adta

Cathy Ferlic, Debrecen

meg a büntető szabályok is a köztartási
igényt. Ezen szabályok nem voltak el
a mai napig sem, legfeljebb csak vissza-
látók.

Időpontokhozlag Thon azt mondja:

„Die Schadensersatzansprüche aus Verletzung
persönlicher Güter schützen das Vermögen
des Verletzten.“ (Rechtsnorm und subjektives
Recht) - Tehát a kártételezésről van szó, hogy a kár-
tétési szabályok a személyiséget egyöl-
taldan védnek. Ezen állításra csak abban
az időben állhatók fenn, mikor még az
első lépés már megtörtént nem ismerték.
Mihelyt azonban az első lépés már megtörté-
tése is elöttebe lépett, akkor már állítá-
sa nem maradhat fenn.

Köztartási szabályok a régi magyar
jogban a potentia maior esteihez fűződtek.
Majd egyes tényállásokor kimentetve és

Cathy Ferenc ft., Debrecen.

hűtlenségi eseteké lépnet elő. Itt már a
közjogi jelleg is kidomborodik, tekintve, hogy
a nemes közjogi méltósága, vagy tevékeny-
sége veszélyeztetett.

Ezenkívül még számos törvényünk és
a Házmas könyve is taxativa felsorolja az e-
gyes eseteket a szobor, a szankciókat, de az
részletkérdés esetén bennünket közelebbről nem
érint.

Mindenesetre az megállapítható,
hogy régi jogunk valóban igen energiku-
san védte, és ezt ma is élté - a személyi-
ség védelmére. Ugyan csak büntető úton, hanem
magánjogi úton is megvalósította a háttér-
tést és ezt példák szabályokkal. A nem
magánjogi háttér való elégtételtől a ma is
fennálló jogrendszerrel sokkal hatékonyab-
ban gondoskodott

Magánjogunk fejlődését megakasztotta

Cathy Ferenc ft, Debrecen.

az Optk. életbe léptetése, s ennek bizony-
kánst vallottuk. Személyi azt mondja, hogy a
magdubírság-rendszer modern intézménye
való st. fejlesztéssel lehetővé volna a szemé-
lyiség magdubírsági védelmét a legjobban meg-
oldani.

III.

Az slábiakban szükségesnek tartom
megemlékezni az egyéni megjelölés technikus
eszközéről is, mint a névről, az álnevről
és az plónévről. Fontosnak tartom szemé-
lyi-
böl, mivel az a személy szelvényesülése
a kívülvilágban székelhető módon való meg-
rögzítésének nélkülözhetetlen eszköze.

Leghelyesebb, ha a phonológiai sor-
rendet tartjuk szemelőtt.

Az emberek már ősidőktől fogva arra

Csáthy Ferenc rt., Debrecen.

törekedtek, hogy olyan megjelölési eszközt konstruáljanak, mely alkalmas arra, hogy az egyik slauvt a másiktól világosan megkülönböztethessék. Ezt pedig elérték arról, hogy nyelvbeli kifejező eszközt használtak. Így valószínű a külföldiek által való megjelölés, illetőleg megkülönböztetés volt a későbbi megjelölési módszer.

Az illandó letelepülés után a foglalkozási dolgok szerint különböztettek meg az emberek. - A letelepedés az volt, hogy a megjelölendő egyén valamely jellemző, feltűnő tulajdonságát fejezde ki a név.

Teljesen a név eleinte megkülönböztető eszköz volt csupán, minden felvételre és viselésre keveset nélkül. Idősebb korban babonás, majd vallásos motívumok jöttek be a névbe. A teljes kifejlődést a törvényes szabályozás adta meg.

Cathy Ferenc n., Debrecen.

A szegényi nemesek és a néptörzsnemek egyháza a civilizációról. A nemes csak később fejlődnek a társadalmi tagozódás módjához; nemzeti névre, vagy családnevre csak később fejlődnek. Hogy azután a családnevek állandóulhosszának állami beavatkozásra volt szükség. Ez a beavatkozás a névváltoztatás tilalma volt, nem más az, mint az állandó nemeshez való közeledés fejlődése, s annak fontosságának felismerése. Ez az már csak magasabb közeleti szervezést mellett lehetséges.

A névváltoztatás egészen az ujkorig lehetséges, sőt megengedett volt. Első ízben tiltó rendelkezést a Henry II. 1555.-i ordonnance-a tartolmány. Ausztriában az 1776. február 3.-i pátens tiltja a névváltoztatást. Nálunk több helytartósági intézmény tiltja ezt, de az szociális jogi úton már kézen felel-

Cathy Ferenc ft. Debrecen.

lott.

Ami az előnevet illeti, az nem egyáltalán, mint az individualizáció fozottabb kifejeződése. Ez annak köszönhető predetét, hogy a birtokközösség felosztásával az egyes családok is széttagosáltak, s így u. a. családnevek számos variációra vesztett. Alde most mi sem természetesebb és, egyben leghatályosabb, a birtok geográfiai felvétel szerinti megkülönböztethető jel - így az előnév - felvétele. Érdetileg tehát nem a neveség jelle, hanem a birtok jelle. Csak később vált közjogi jellegűvé.

Az előnév pedig az a megjelölési eszköz, amelyet az személy bizonyos működési körben - tehát nem összes vonatkozásaiban használ. É tételből következik azután az, hogy ha valaki összes vonatkozásaiban használ más nevet, az más nem csupán előnév használót, hanem közönséges névbitótlós,

Cathy Ferenc rt, Debrecen.

legjobb esetben pedig névváltoztatás.

Személyi érdekes példaként vonás alá és a kereskedelmi cég között abban az esetben, ha az elter a polgári nevtől. T. i. az egyéni cég francia megjelölése: nom commerciale, ami annyit jelent, hogy az a kereskedelmi életben használt név. E meghatározásból kiindulva megállapíthatjuk, hogy a cég nem feltétlenül különbözik az egyéni polgári nevtől, másrészt nem is csupán a személyt jelöli meg, hanem bizonyos elhatárolt tevékenységi kört, ami különösen a nem egyéni cégnél nyilvánvaló. A cégjogot a kereskedelmi jog különleges szabályozásában részesíti, miszerint az egyéni a kereskedelmi tevékenység körében nem is használható más névet, mint családi nevet. Így a kereskedelmi életben elnevezés az egyéni egyáltalában nem is használható.

Cathy Ferencik, Debrecen.

Az álnevő mögötti rejtő név titokban tartása csak ideiglenes, s addig tart, ameddig az egyen státusz. A név helyes tehát Ols-hausen felfogása az álnevőről, aki így nyilatkozik: „..... es dient fast mehr dazu eine Person zu verbergen als kenntlich zu machen.“

Az álnevet is lehet bitornálni, mert az álnevő is, mint az egyeni megjelölés csakö-re védelemben részesül, s az a védelem nem az álnevő lényegéből fakad, hanem a titokra való jogon alapul. A magyar kifejezés „álnevő” nem fejei teljesen a fogalmat, mert ha azt mondjuk, hogy „ál”, mindjárt felsejűnk gondolatunk. Pedig az álnevő használat a legtávolabb áll a csalástól. Egyébként álnevek használata törvényesen megengedett. (Anyakönyvi törv. 44. §-a 2. bek.)

Ezek után legfontosabb kérdés annak megállapítása, hogy a név, mint megjelölé-

Cathy Ferenczi, Debrecen.

ti eszök, mely esetben töltheti be leginkább hi-
vatást? A tételt úgy formulálhatom, hogy:
csakis akkor, ha használatra kizárólagos. Eu-
nél a jogtörvények a személyiségi jog érvé-
nyesülési és kizárólagossági eleme a legszo-
rosabb szervek egységben jelentkezik. A cég-
jog a lokális kizárólagosságot kiváltságsze-
rűen biztosítja, mert a már bejegyzett cég-
gel azonos szövegű új cég bejegyzését tiltja.
A névjog ellenben nem zárja ki a homonymi-
át, mert a nevek között igen sok van, mely
egymű megjelölésnek alig tekinthető. Hiszen
Thordes, Szabó, Kis, Nagy sűrűleg van a világon.
Ezen nevek mellett kesés támpontot nyújtá-
nak arra, hogy a pusztán névvel az egyik
egyet a másiktól megkülönböztetni tud-
juk. Sőt, a fennálló jogszabályok még azt
is megengedik, hogy körműnyhatósági engedély-
lyel más ugyan azt a nevet felvehesse. A

Cathy Ferenc ft., Debrecen.

homonymia elkerüléséről a gyakorlati élet gondoskodott. Így születtek meg azok a bizonyos névpótlékok, mint az előnév, a népies gúnynevek, az utónévek szaporítása, a név előtt alkalmazott betűk, illetőleg az utánuk álló szavak stb. - A névnek ilyen pótlékok valóbitólása természetesen jogszerűen.

Ugyan ilyen megkülönböztető eszköz a homonymia elkerülésére, a foglalkozás, rang, méltóság kitétele is. Ez azonban már nem vonható az egyeni megjelölés fogalmához, mert a rang, a foglalkozás, cím, méltóság stb. már nem a személyiséget jelöli meg absztrakt vonatkozásban, hanem társaséleti szereplését. Mert a név mellett a rang, cím, méltóság stb. használata csak a személy közelebbi megjelölését célozza, s csak e kettő együttes kapcsolatokban vonatkozik a konkrét személyre. Természetesen, ha a névbitőlés a rang,

Cathy Ferenc ft., Debreceen.

cím, vagy foglalkozás függvényében bitartóssá válhat kap-
csolatos, sőt akár nem csak pusztán név-
jogi sérelmei fonyog felem, hanem lehet magán-
vagy büntetőjogi esakcs, nete.

A névjog abszolút jog. Abszolút jellegéből
önként követhetik, hogy az egyemet igénye
támadta mindenkivel szemben, aki nevét jogo-
sátlansággal használja. Az abszolút jog postula-
tuma az, hogy minden névjogosult minden bi-
tartóss ellen fellephessen. Ámokban a törvény-
hozási politika nem vonja le semmire a név-
jog abszolút jogi jellegének következményeit. A
törvény csak oly névbitartóss ellen ad védelmet,
amellyel a jogosultnak valamely érdekre szem-
ved sérelmet. Egyébként ha ez a legislatív
körlet nem is volna megállapítva, a gyökör-
latban sőt is érvényesíthet, mert csak ko-
moly érdek a megszaktója a névjog érvényesi-
tésének.

Cathy Ferencik, Debrecen.

Az árak fogalmának terjedése nyomán keletkezett az az irányzat, hogy a jog kíméletlen érvényesítését oly esetben, amikor a jogomltnak abból semmi plómje nem származik, a jogot csak merő bosszantságból érvényesíteni, nem szabad megengedni. (Chicago-szabály, német pt. 226. §.)

IV.

A magyar Jt. 10. §-a ezt mondja: „A cég azon név mely alatt a kereskedő üzletét folytatja, a pecsét aláírásul használ.” -

A megjelölések, még inkább a megjelölési eszközök a kereskedelmi életben rendkívül fontos szerepet töltenek be. A versenyző vállalatok egyik erős fegyverét és érvényesülésüket külső kifejezését képezik. A kereskedelmi jog természetesen behatóan szabályozza a megje-

Csáthy Ferenc rf., Debrecen.

lölési eszközt, fokozatosan kifejezésre hozza a kizárólagosságot és még több közigazgatási intézményt és szabályt alkot a kereskedelmi forgalomban használt megjelölési eszközök védelmére, s a hozzáfűzött magdu- és közérdek érvényesítésére, mint a magdujog. Mindelkébb a kereskedelmi jog mintegy mellőzi a magdujogot, melynek új fejlődési irányja a kereskedelmi jog nyomdokaiban halad. Így kommerszionalizálódik a magdujog! Időelőre egyes jogintézmények közigazgatási elemekkel való egyesítése, mint a magdujog legújabb fejlődési irányja jelentkezik.

A cég is név, tehát a jogalkotó is, mint subiectiv megjelölési eszközt vette alapul. Akorban ezen megállapítás csak a genus fogalmát adja a cégnek, mely szerint ez csak egyik alkotója az egyesített megjelölési eszközöknek.

Cathy Ferencik, Debrecen.

Schwarzta Quortar (Togállam. IX. 20. s köv. lapokon) fejtegetéseiben arra az eredményre jut, hogy a cég az „üzlettel” neve, mert kereskedő polgári név ~~is használatos~~ kereskedelmi tevékenységében, s viszont n. annál a kereskedőnek több része is lehet, tehát nem az ő személyét, nem is kereskedelmi tevékenységét jelöli meg, hanem csak az üzlettel által individualizált kereskedelmi tevékenységet jelöli meg a cég. Nem jelöl meg azonban a felfogása, mert nem a kereskedő személyét, nem is a kereskedelmi tevékenységet jelöli meg, hanem az üzlettel által individualizált tevékenységet jelöli meg.

A cég a kereskedőnek üzleti neve, s nem az üzlet neve. Ez a cégjog szempontja. A cég a latin firma szóból származik. A közigazgatásban csak a kereskedelmi társaságok használják külön névvel „la compagnie”.

Cathy Ferencik, Debrecen.

- "et socii", - "e la sua compagna" - stb. tollat.

Önként felmerül az a kérdés, hogy kell-e minden egyes kereskedőnek élni a céghasználat jogával? A Tkt. egyes szabályt azok is a bejegyzésre kötelezett kereskedőre is elő. A céghasználat zavartalan volta a bejegyzésre kötelezett kereskedőnek elsősorú kötelessége, s éppen így fontos az is, hogy a magyközösség is a tényleg tájékoztatva legyen. Így aztán az üzleti jöhműv a "goodwill" a kereskedés kizárólagos tulajdonává válik.

A cég jogi szabályozása kétfős irányban hódol. Egyrészt szabályozza a kötelező céghasználat módokat is a cégszervezésre, másrészt a használt cég kizárólagos tulajdonának elismerésére és megvédésére is normákat állít fel. A cég-

Cathy Ferenc ft., Debrecen.

használat köréből kiválasztos individualizáció, mondja János.

A cégek lehetnek: I. 1.) egyéni cég, ilyen az egyes kereskedő cége, valamint a jogi személyé is. Konkrétul lehet ilyen cég a st.-nak és a szöv.-nek is, de csak az, netán, ha azt úgy szervezték meg. - 2.) társas cég, ilyen a kereskedelmi társaság cége.

II. 1.) névbeli, 2.) tárgyi, 3.) vegyes cég.

III. 1.) üzleti, melyet az üzlet alapításakor jegyzetnek be és 2.) számvázlatos, ha az üzlet, örökösödés, használat alapján szervezték meg. Ez utóbbira a cégvalódiság szempontjából különleges szabályozások vannak.

Amint már említettem fentebb a cég a kereskedőnek az üzleti neve, s nem az üzlet neve. Ez a név az egyes kereskedőnél azonos

Cathy Ferencik, Debrecen.

amint polgári névvel. Eredeti cégnél a polgári név használatát egyes szabály írja elő. Ez elől kivétel a számszerűsítés cég, mellyel előfordulhat az az eset, hogy ez különbözik a kereskedő polgári nevével. Ez a norma csak egyes kereskedő esetekben, de nem a kereskedelmi társaságoknál, ahol ez nem fordulhat elő, mert csak csak egy „név” lehet: a cég. Itt is azonban a cég a személyt és nem a vállalatot jelöli meg, mert a vállalat nem jogalany, és így amint „név” nem is lehet.

Így a kereskedő amilyen céget használhat, ahány üzlete van. Ez követelése a Kt. 10. §-éból, mely azt mondja: „... azon név, mely alatt stb.” - Itt is szabad az egyes üzleteket a kereskedővel szemben önállóítani. A különböző cégek, nem a különböző üzleteket, hanem egy és ugyanazt a ke-

Grathy Ferenc fi., Debrecen.

kereskedőt jelöli meg az ő feülömbörő üzleti
tevékenységében. A Kt. 10. §-a magánjogi ma-
boly, melyből következik az is, hogy a kereske-
dő a céget az is üzleti tevékenysége körében
jogosított használni. Egy mondatban így fejezhet-
jük ki, hogy a kereskedő cége alatt nem köt-
het olyan üzletet, helyesbben ügyletet,
amely a kereskedelemmel semminek vonat-
kozásban sem áll. Ez viszont nem zárja ki a
lehetőségét annak, hogy a kereskedő kereske-
delmi ügyletet saját polgári neve alatt
ne köthesse, mivel a Kt. 258-261. §§-ai nem
helyeznek tiljt a céghasználatra.

Fejezéstetui a cégre csak azt lehet,
amit a törvény kifejezetten előír. Tehát a cég-
szereglőben a követelések foglalhatnak helyet:
a cég, a tulajdonos neve (esetleges változások),
a cég megszűnése, cégvezető meghatalmazás,
valamint pénz megszűnése, a ker. társaságok

Cathy Ferencik, Debrecen.

megalakulása, megszülése, fontosabb jogviszo-
nyai és esemény változásra, valamint a mód
megnyitása. Ezek törvényes kellek, melyek
nélkül a cégbejegyzés érvénytelen. A fiók te-
lepet pedig külön be kell jelenteni és beje-
gyezni. A bejegyzést a cégbírósg fogadatosítja,
s mivelhogy bírósg veseti a cégjegyzéket, meg-
bízhatóságot nagyobb forrása.

A cégjegyzék közhitelét sokan tagad-
ják, követően az általános német felfogást.
Ujabbán Wieland elismeri a közhitel, bizonyos
korlátozásokkal. Ennek korrekciójának szorító
a következő: legyen a bejelentő eslelvőképes
és azt ömaga önkéntesen tegye meg, a bejegy-
zés a bejelentéssel tartalmilag egyezze
és a bejegyzés tárgyának olyannak
kell lenni, mely fölött a fél rendel-
kezhet.

Caithy Ferenc ft., Debrece.

V.

Marmost, hogy miáltal keletkezett
valakinek cégjoga, mondhatjuk akkor, ha
a bejegyzésre kötelezett kereskedő vala-
mely üzleti nevet használ. Ez a cégjog
szubjektív jellemben. Tehát ebben az ér-
~~telen, objektív jellemben~~ telenben minden is szük-
ség bejegyzésre. A bíróság nem tilthatja
meg a tényleges céghasználót, hanem
a törvény szankcióval arra szólíthatja
a céget használó kereskedőt, hogy ost
jogvesztene be. Ezen bejegyzéssel volik a
céghasználót kizárólagos joggal, mert cég-
általomban csakis bejegyzett cég részesül.
Avval azért, hogy a cégjog át ruház-
ható, a Kt. 12. §-a nagy nehézséget tá-
maszt abban a tekintetben, hogy a céget
személyiségi jognak lehetne tekinteni.

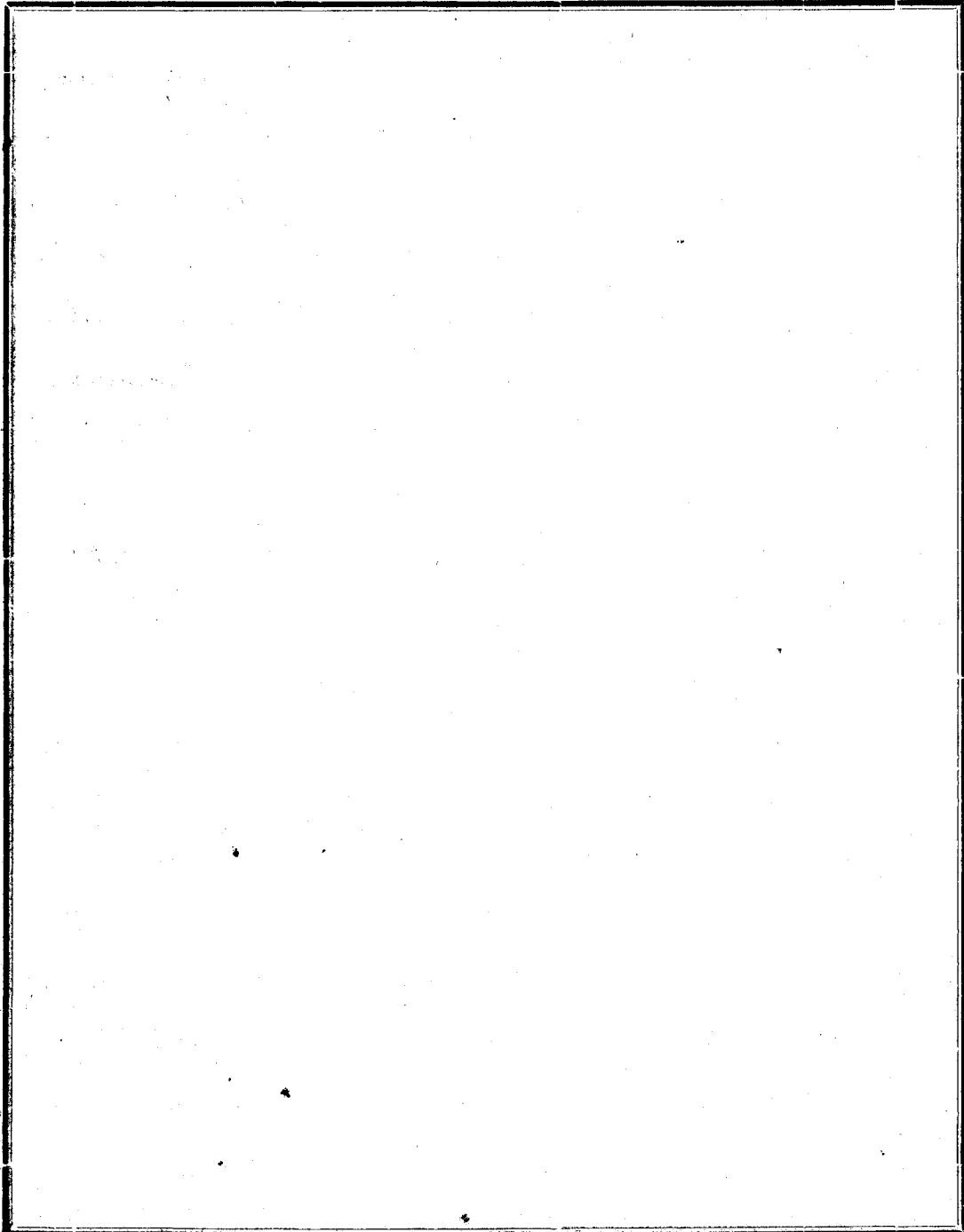
A céghatározataindól nem a kereskedőtől függ az, hogy tetszőszerinti céget, cégszövetget használhasson. A Kt. coeius szabályokkal operál. Ezen szabályokat háromféle alapelo irányítja: 1.) a cégalódiság elve, a cégen csak olyan adatok lehetnek, melyek a valódiságot megfelelően.

2.) a cégszabotosság elve, a cég a tulajdonosról, vagy az üzletről csak olyan adatokat tartalmazhat, melyek karakterisztikusak és elhótárolók. (A Kt. 17. §-a 2. bek.)

3.) a céghizárolagosság elve, egy bizonyos helyen valamennyi cég különbözsek egymástól (A Kt. 17. §-a 1. bek.)

Minde a három elv statis az eredeti cégnél érvényesül teljes mértékben. A számvarekos cégnél a törvény stóri a két első elvet.

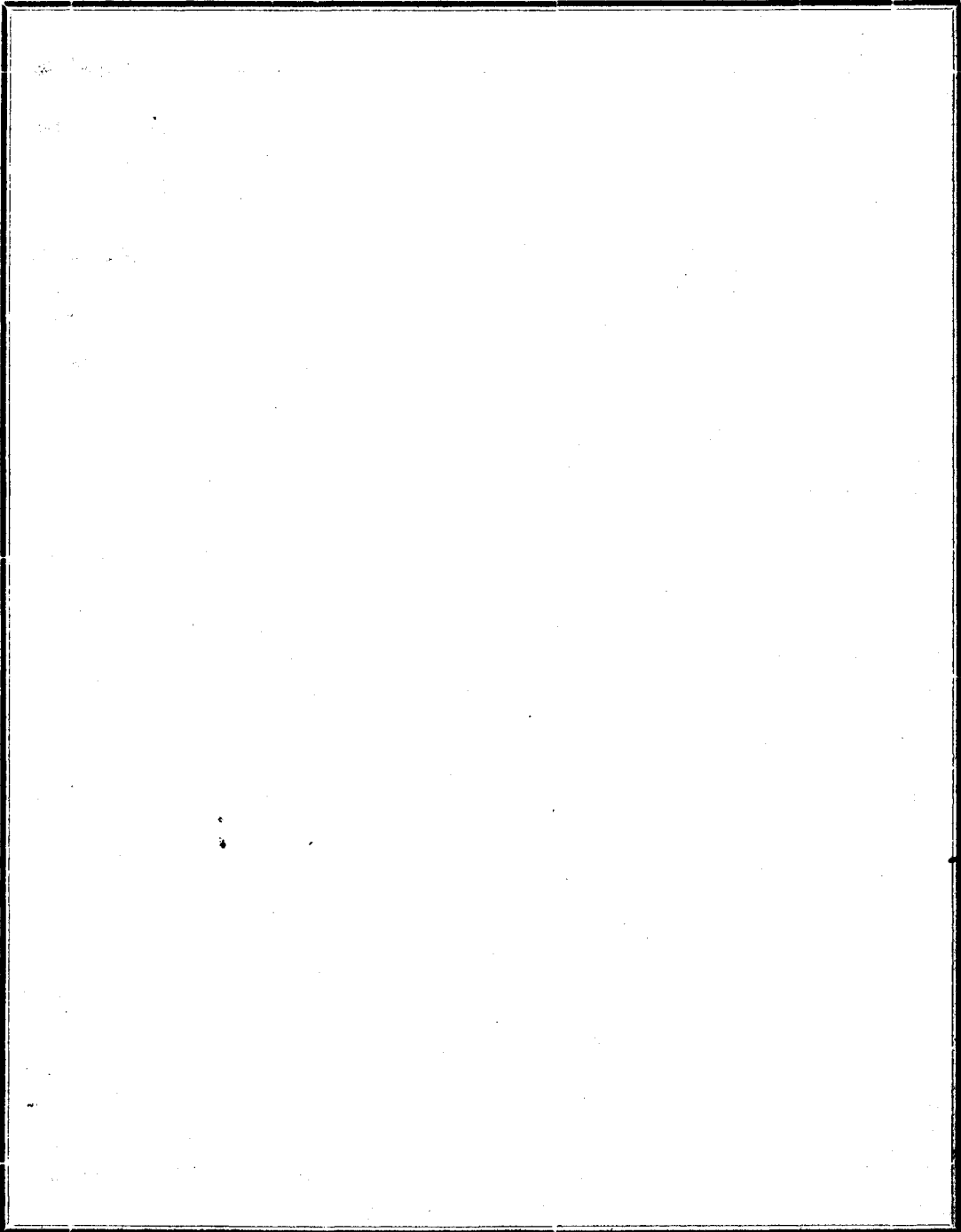
A cégszövet két részből áll, a cégtörzsből és a cégtoldóból. A céghizárolagosság elve

Utolis a cégtörzse állhat, mert hiszen u. azt a
toldatot más kereskedő is használhatja, még
akkor is, ha ugyan azon a helyen laknak is.

A cégszöveg szerkesztésére a Kt. a kö-
vetkező jogszabályokat írja elő: a 11. §.
art mondja: „Kereskedők, akik üzletüket
eggyedül folytatják, cégiül saját polgári nevi-
ket is pedig legalább vesztéknévüket kötele-
sek használni.” - A cégszöveg megállapítása
nyilván az egyes kereskedő tetszésére van bízva,
s a bíróság őt nem is beüszterítheti bizonyos
cégszöveg elfogadására, hanem csak arra, hogy
valamely cégszöveget a törvénynek megfelelő
módon állítson össze.

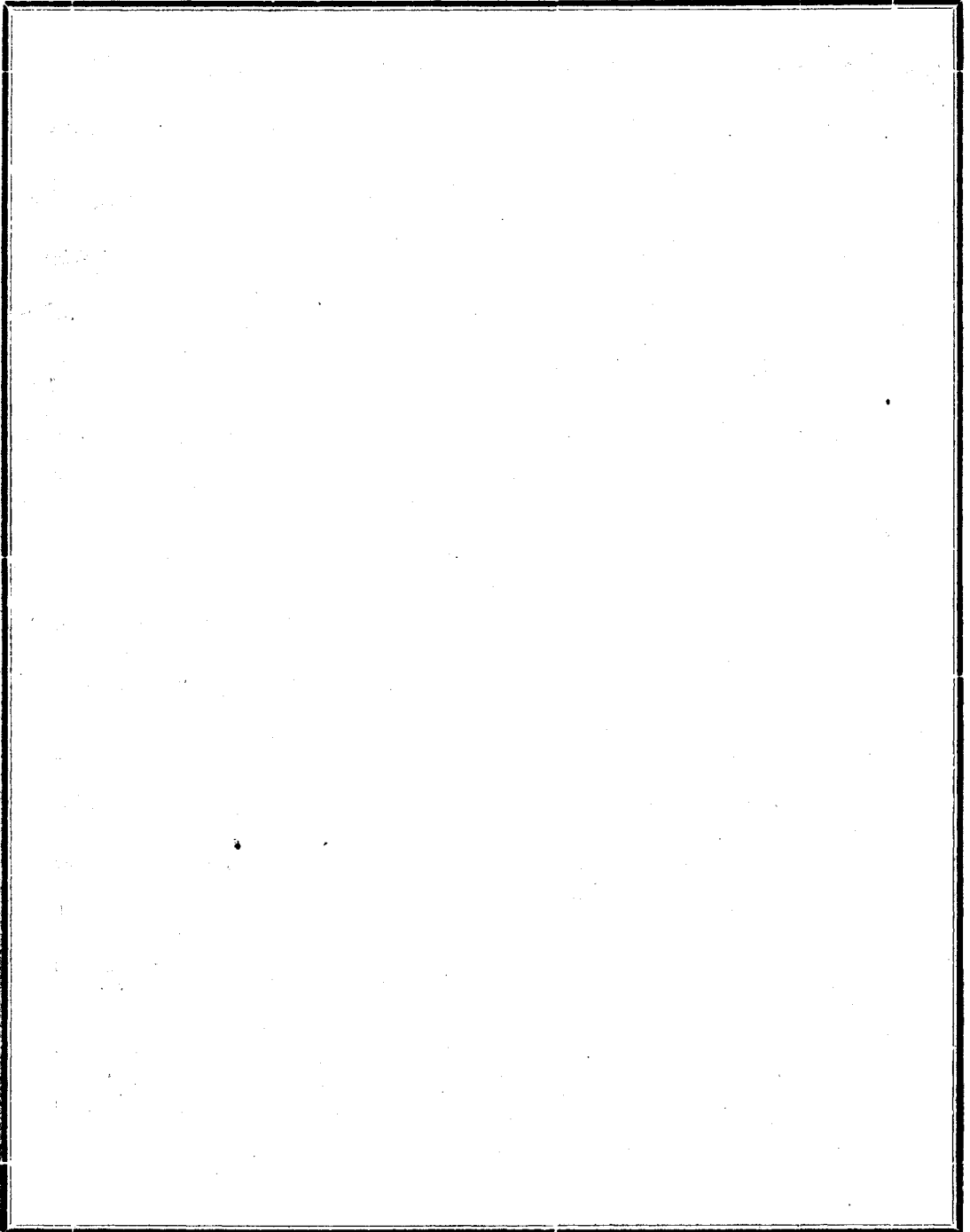
Az Jptu. 56. §.-a előírja, hogy a cég-
táblán úgy a vesztéknév, mint a keresztnév,
és a név is szerepeljen. A kereskedelmi törvény
ellenben nem követeli meg az utónev kitete-
lét, még rövidített alakban sem. Így elégse-

ges volna szerint pl. a „nagy” megjelölés. Ez
azután éppen ellentétben áll a cégrobotos-
ság elvvel, tekintve azt, hogy nem elégé ka-
rakterizál. Ellenben az Iptm. 56. §-a 2. beke-
zése: „A cégtáblán fel kell tüntetni az üzlet-
tulajdonos családja és utónevét olyképen, hogy
a felirás egyik része se legyen kisebb szem-
beötöl, mint a többi.” - Ez tehát teljes mé-
rtékben honorálja a cégrobotosság elvét.

Ha azután a kereskedő nemzeti előnevet,
doktori címet, bárói, grófi rangot stb. akár cégi-
be felvenni se lehet, való jogot hiteltel a-
lakban tartozik igazolni is. Irtó, művészi
nevet cégiül papírtalóban nem lehet használ-
ni.

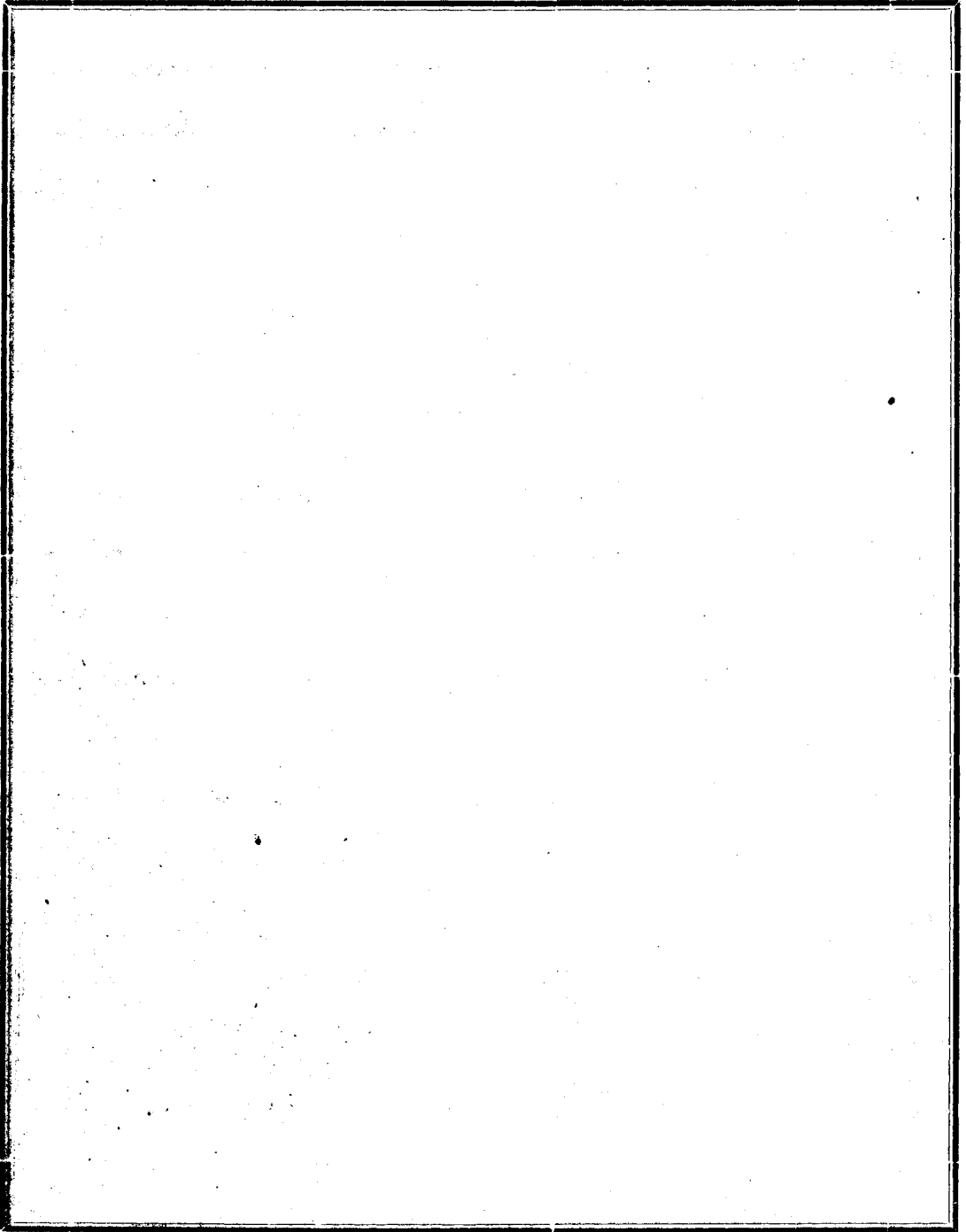
A kereskedelmi társaságra a Kt. 13.
§-a 1.-be, a következő rendelkezést írja
elő: „Közkezeseti társaság cégének, ha abban
minden társaság neve nem foglaltatik, lega-

labb a társak egyikének nevét, a társasági viszony létezésére utaló toldással kell tartalmaznia." - Elegendő tehát az „és társa” megjelölés. „Közkereseti társaság” toldat hasznolása nem is szükséges.

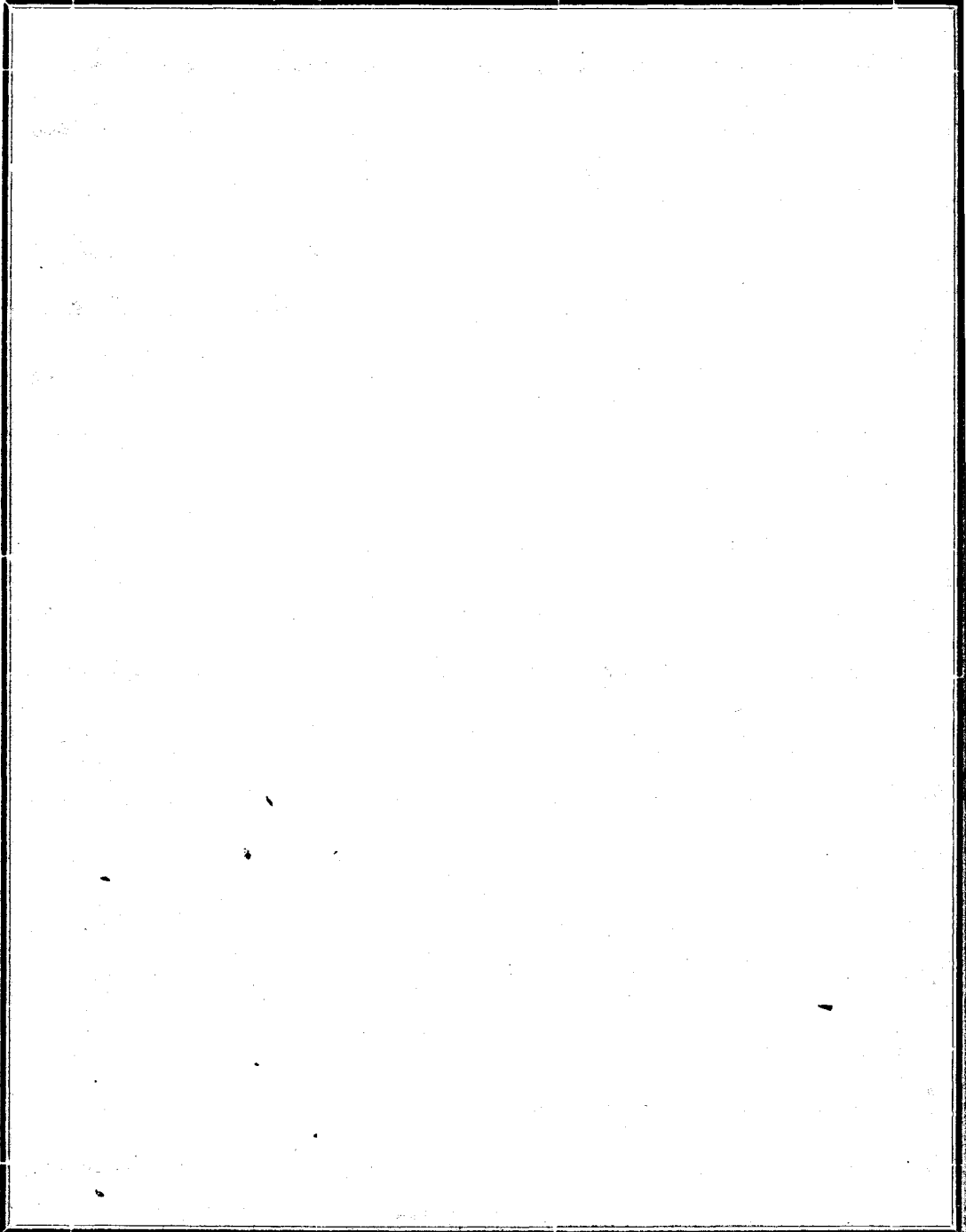
A betéti társaságok jegyzéve a Kt. 13. §. 2. bekezdése rendelkezik. „Betéti társaságoknál a cégnek a beltagok közül legelőbb egyiknek nevét a társasági viszonyra utaló valamely toldással kell magában foglalni.” - Ha kültag nevét is felveszi a cégbe, az beltagként lesz felelős. „Altalában tilos nyoman keletkezett társaságok cégébe a beltagok nevén kívül a más személyek neveit foglalni; szintűg tilos a közkereseti, vagy betéti társaságokat magukat részvénytársaságoknak vagy szövetkezeti-
nek címezni.”

A részvénytársaságok és szövetkezetek-re a Kt. 14. §.-a a következő normát állítja fel:

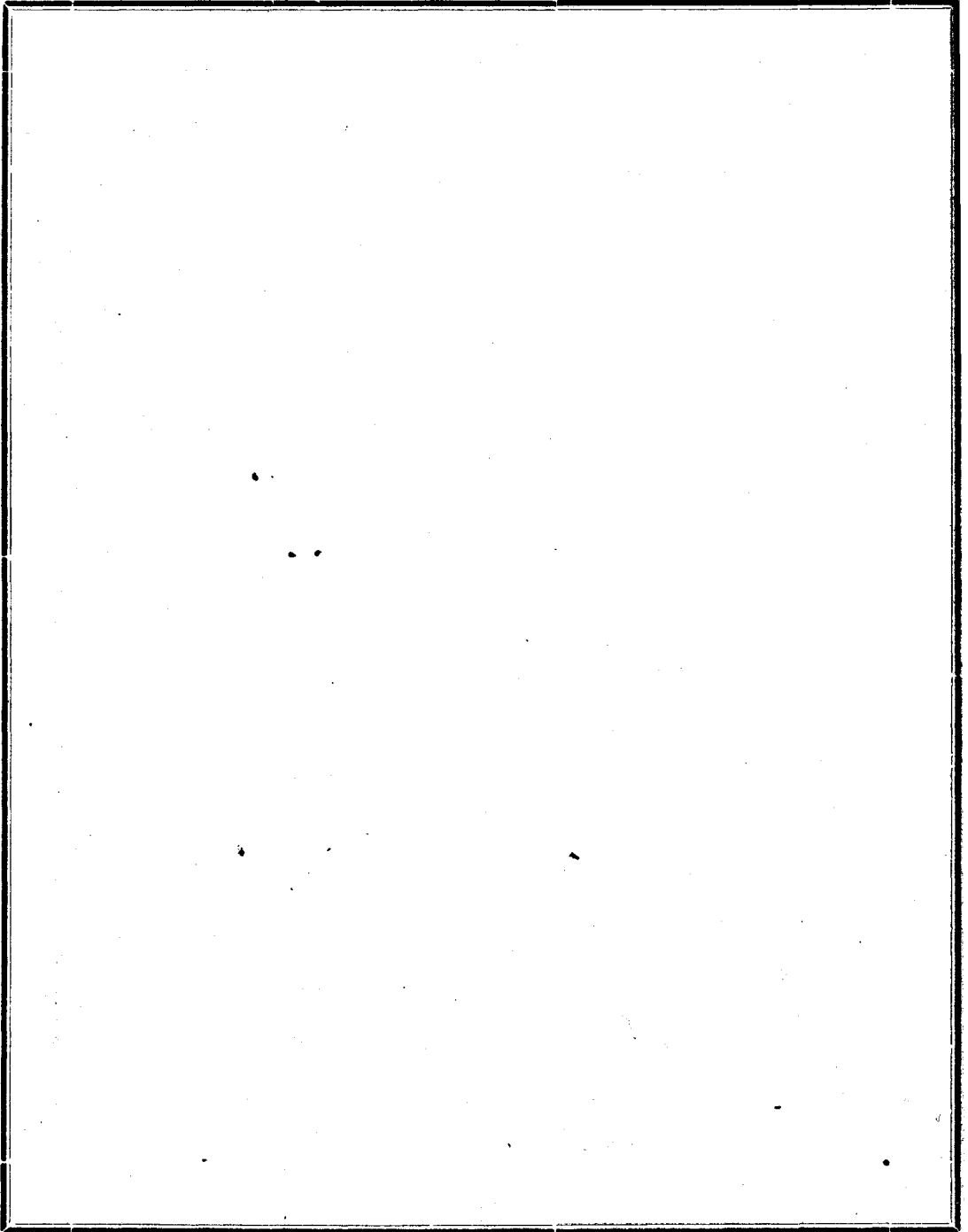

„Részvénytársaságok és szövetségek cégükben
kötözöttan mint ilyenek jelölendők meg.” - Ezen
társaságok cégüket egyikként szabadon szer-
keszthetik, csak a rt., vagy szöv. megjelölést
olivetlen fel kell tüntetniük. Cégük lehet e-
gyeni vagy társas cég. Fontos csak az hogy az
a cégváltásig is cégzabotosság elvénél meg-
feleljen.

Ebből aztán az következik, hogy a
társaságok cégüket szabadon szerkeszthetik, az
alapszabály korlátain belül. Akorban a tétel
módosulást szűnsé. Nézvetsesen, nem jözve-
hető be az olyan cég, amely olyan személy ne-
vét tartalmazza, aki a társaságokkal semmi-
nemű kapcsolatban sem áll. A B. T. 11, 552/922.
sz. végzés (H. F. XVII. 9.) szerint valamely sze-
mély neve csak akkor vehető fel a rt. cégébe,
ha az az alapszabály szerinti működési körrel
összefüggésben áll. E szerint nem elég, a személy-

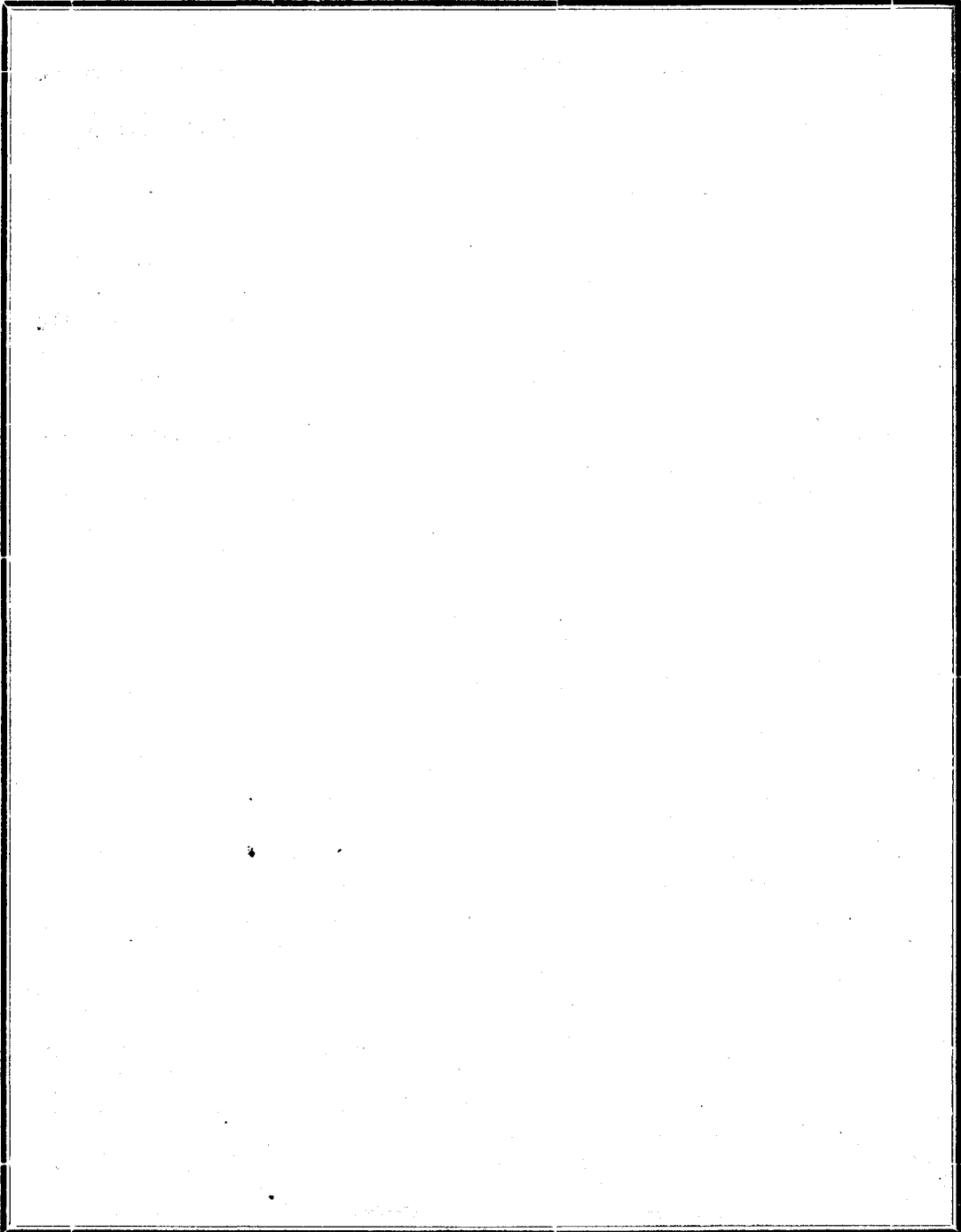
nem feleltél ne sőtse senki sídekét, sőt
még az sem elégtelen, hogy az a személy, a-
kinek felszólított a neve a társaság jegyében,
adott esetben a részvénytársaság alapítója,
vagy nagy részvényese. - Az orosz, a belga, a
francia, a holland és a svájci jog még egy
lépéssel tovább is megy. Vagyis a részvény-
társaságoknál csak társasági cég használatát
engedik meg. Ez nem helyes, mert mint Tdunov
megjegyzte: „A vállalatok sídeke lehet, hogy
amint a nevet használja, annak tulajdon-
nyát értékesíti!” - Viszont az angol jog még
ast is megkívánja, hogy a részvénytársaság cé-
gében a „limited” szótól fel legyen. Ezen szótól
használatát azonban kizárólagos, te-
kintve azt, hogy azt csak részvénytársaság
használhatja. Szokatlanul súlyos szankcióval sújt-
ja a jogszabályok használatát, mert a bíróság
minden napot öt fontig tevékeny felelősséget

szabhat ki. (1907. C. A. 48. c.) Az angol jog kimondja, hogy a korlátolt társaság nem használhat más korlátolt társasággal azonos, vagy ahhoz hasonló nevet. Kimondja még azt is, hogy a céget a special resolution-nel és a Board of Trade hozzájárulásával meg lehet változtatni, ami természetesen nem befolyásolja a régi cég előtt kötött ügyletekből származó kötelezettségeket. (1862. C. A. 20. és 19. c.) ..

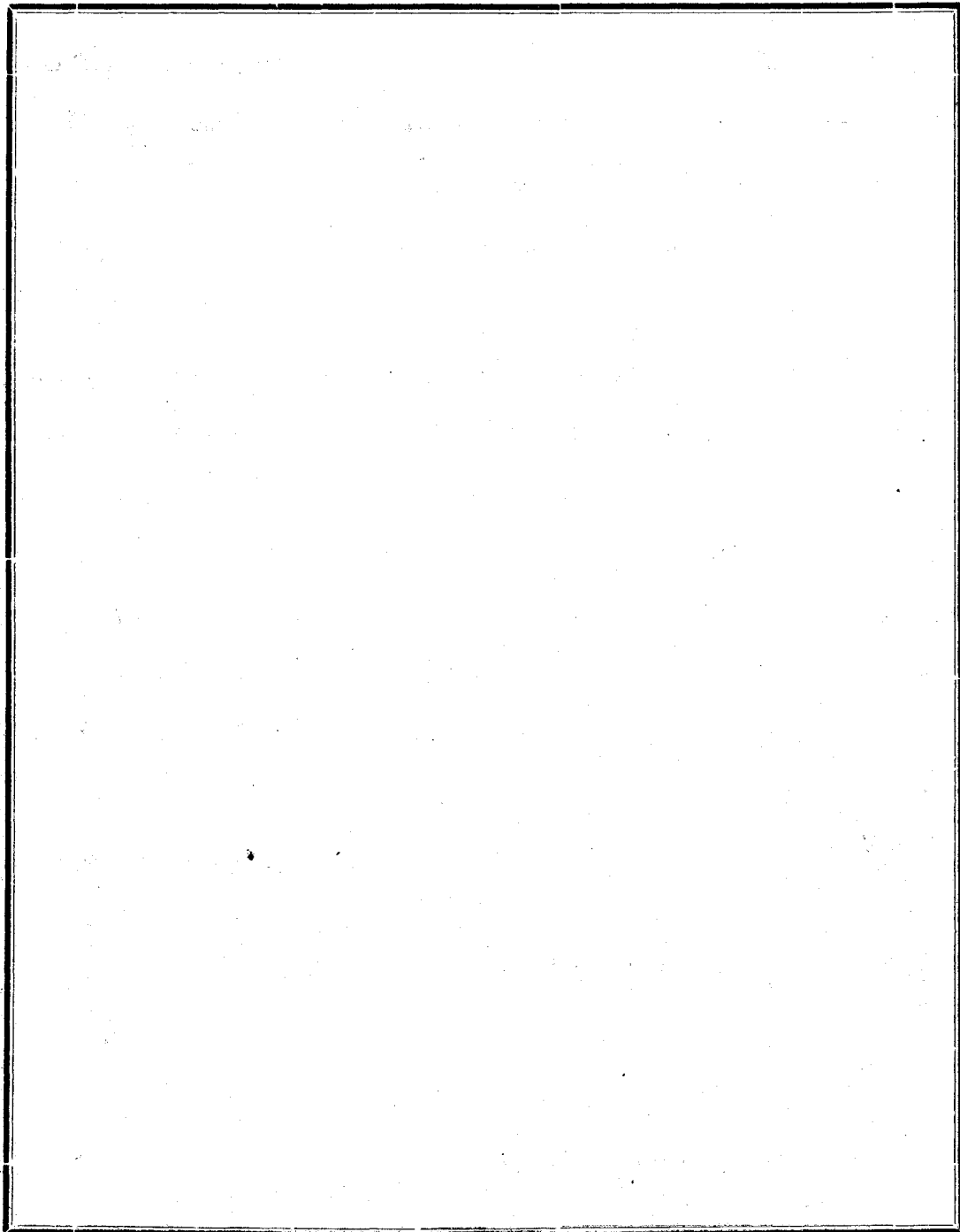
A kereskedelmi társaságoknál nem szabad olyan céget alkalmazni, mely nem jelöli meg a vállalat tárgyát.

A korlátolt felelőségi társaságról szóló 1930/5. tc. a következőképpen rendelkezik. A társaság cégneve vagy a vállalat tárgyára kell utalni, vagy abban a tagok nevét, vagy legalább egy tagot a nevet kell a vállalat tárgyára való utalással, vagy anélkül felvenni. Toldat gyanúnt a „korlátolt felelőségi társaság” vagy

amint „kft.” rövidítés szerepelhet. A korlátolt fe-
lelősségű társaság létrejövetelehez a cégjegyzék-
be való bevezetés is szükséges.

A részvénytársaság a Kt. 179. §. 7. pont-
ja értelmében alapszabályát módosíthatja;
ezen adott jog szerint pedig alapszabálymódo-
sítással megváltoztathatja, még akkor is, ha
a cég a tervezetből vették át. A C. 1076/93.
és 586/98 sz. határozatai ezen ellenkező né-
zetet vallnak. Természetesen ezek helytelenek
is, mert a cég a Kt. 150. §-a értelmében a
tervezetnek még nem kötelező tartalma. -
A 625. sz. É. H. azt mondja: „különböző helyen
székelő két használó részű részvénytársaság
egy és ugyanazon jogi személynek abban az
esetben sem tekinthető, ha mind a két rész-
vénytársaság részvényesei ugyanazok is! Ez a
határozat természetesen nem dönti meg a
céghizárdólagosság elvét.

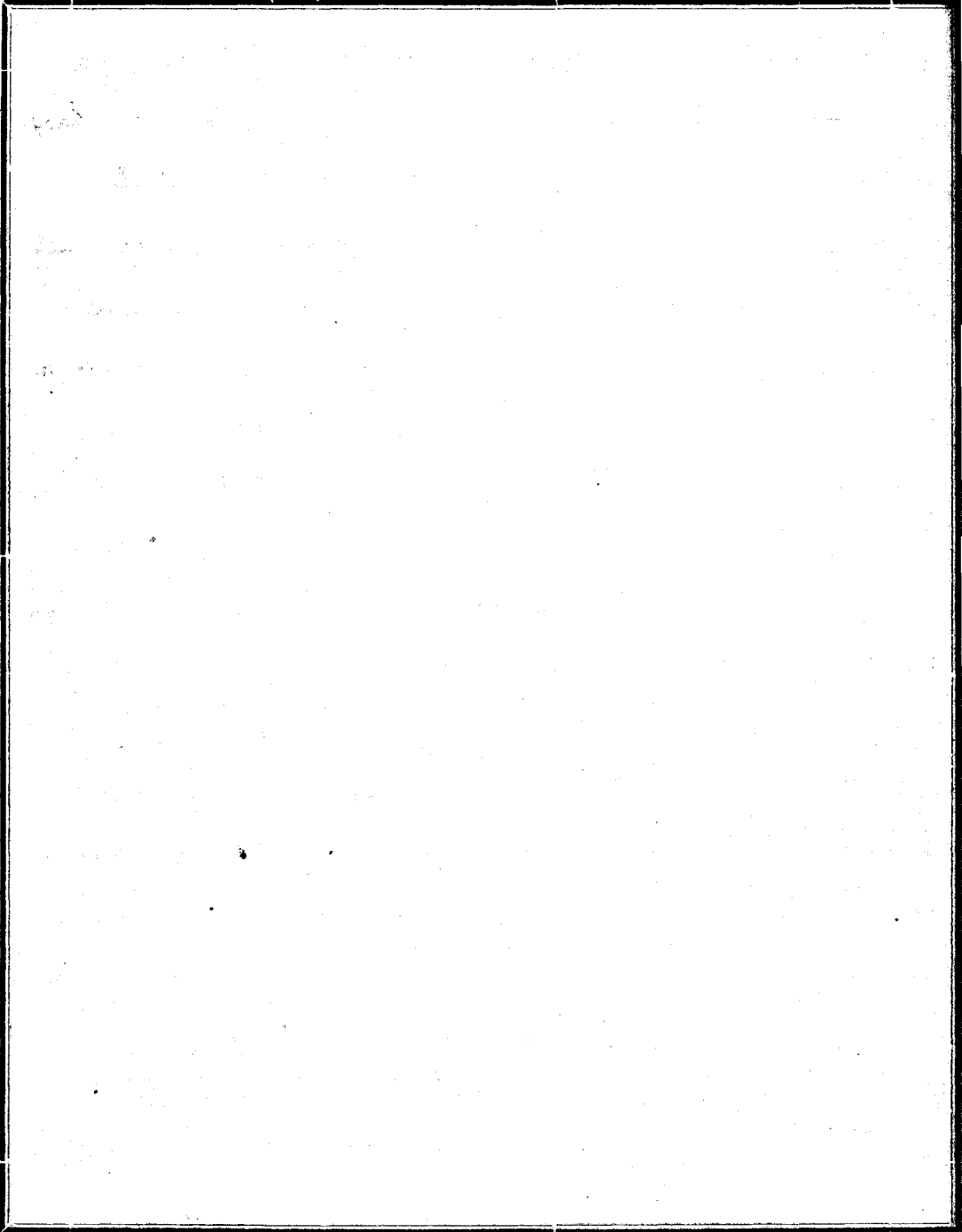
A Kt. a cégtoldatra a következő szabályokat állítja fel: 1.) Egyes kereskedő nem használhat a társas viszonyra utaló toldatot.

„Cégülhöz olyan toldást nem csatolhatnak, mely társas viszonyra utalva. Ellenben szabadsághalomban áll olyan toldásokkal élni, melyek a személy vagy az üzlet közelebbi megjelölésére szolgálhatnak. Így fejezi ki ezt a Kt. 11. §. 2. bekezdése.

Az It. 58. §: a is azt mondja, hogy: „Egy iparos vagy kereskedő nem használhat cégen, nyomatványon, vagy hirdetésében oly jelzőket, jelvényeket vagy adásokat, melyek a tényleges üzleti viszonyokat vagy a valóságot meg nem felelnek. Az áru minőségére vonatkozó jellel való használata az 58. §-ban foglalt tilalom alá nem tartozik. (33, 488/85.)

2.) Hőrkészeti és betéti társaságok régiébe nem szabad a korlátozást felelős tá-

Canth Ferenc Rt., Debrecén.

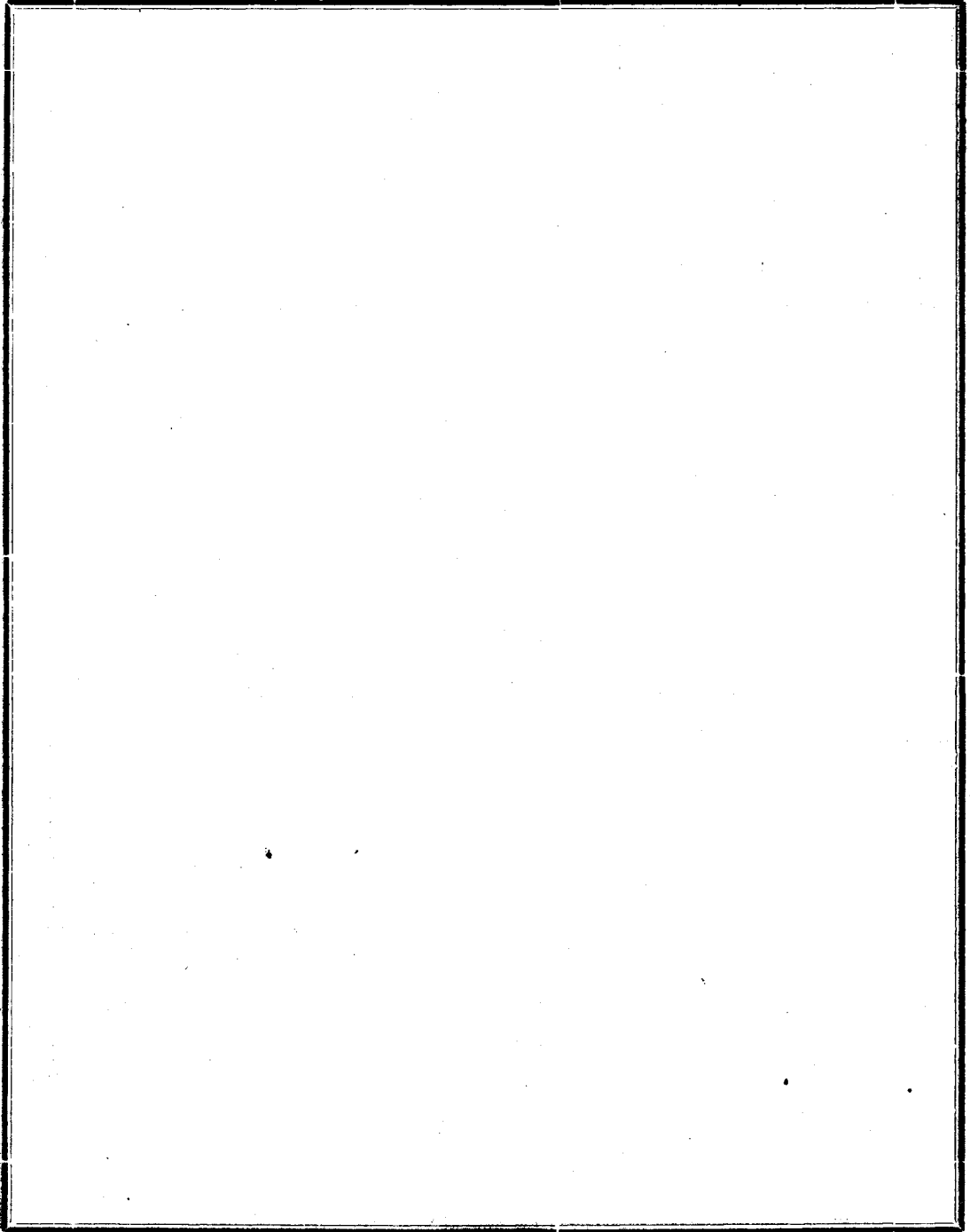

gokon kívül más személy nevét, sem a részvény-
társaság vagy szövetkezet toldatát felvenni. „Általában tilos újonnan keletkezett társaságok
jegébe s. beltartók nevéül kívül más személyek
neveit foglalni; szintűg tilos közhasznati vagy ke-
teti társaságoknak magukat részvénytársaságok-
nak vagy szövetkezeteknek címezni” (Ht. 13. §.

3. bekezdése.) A hangsúly itt az „új” társaságo-
kon van, mert ez a tétel, mit azt később ki-
fejtjük módosulást szenved.

Tehát a cégvalódiság és cégnyilvántartás-
ról a toldatra is vonatkozik. Nem szabad te-
hát olyan toldatot használni, mely alkalmas
arra, hogy az üzlet neve, vagy tárgyjelése,
valamint a tulajdonos viszonyai tekintetében
megtévesztésre vezessen.

Térdés, hogy mit azok a megtévesztő
toldatok? Ez mindig ténykérdés, s az adott e-
setben bírósági el.

A cégvalóságig elcsúszó fogva, csakis olyan cégtoldosok tekinthetők kizártnak, melyek - mint már mondtuk - a tényleges viszonyokkal, vagy a valósággal ellentétesek. A kereskedelmi verseny tisztességét sok a közönség megtévesztése alkalmas cégtoldatok sértik. Ezekbe az esetekbe nem ütköző cégtoldos nem kifogásolható, még ha ilyenül a kereskedelmi életben szolidaritás puszta jelző kivántatik is a cégszövegbe felvitetni. (C. 306/1909. V. É. H.)

A kájszorosított szövegyegyet a jogszabottal ségibe toldothént sok okhoz veheti fel, ha a védőjegy a fenti esetekben megfellel.

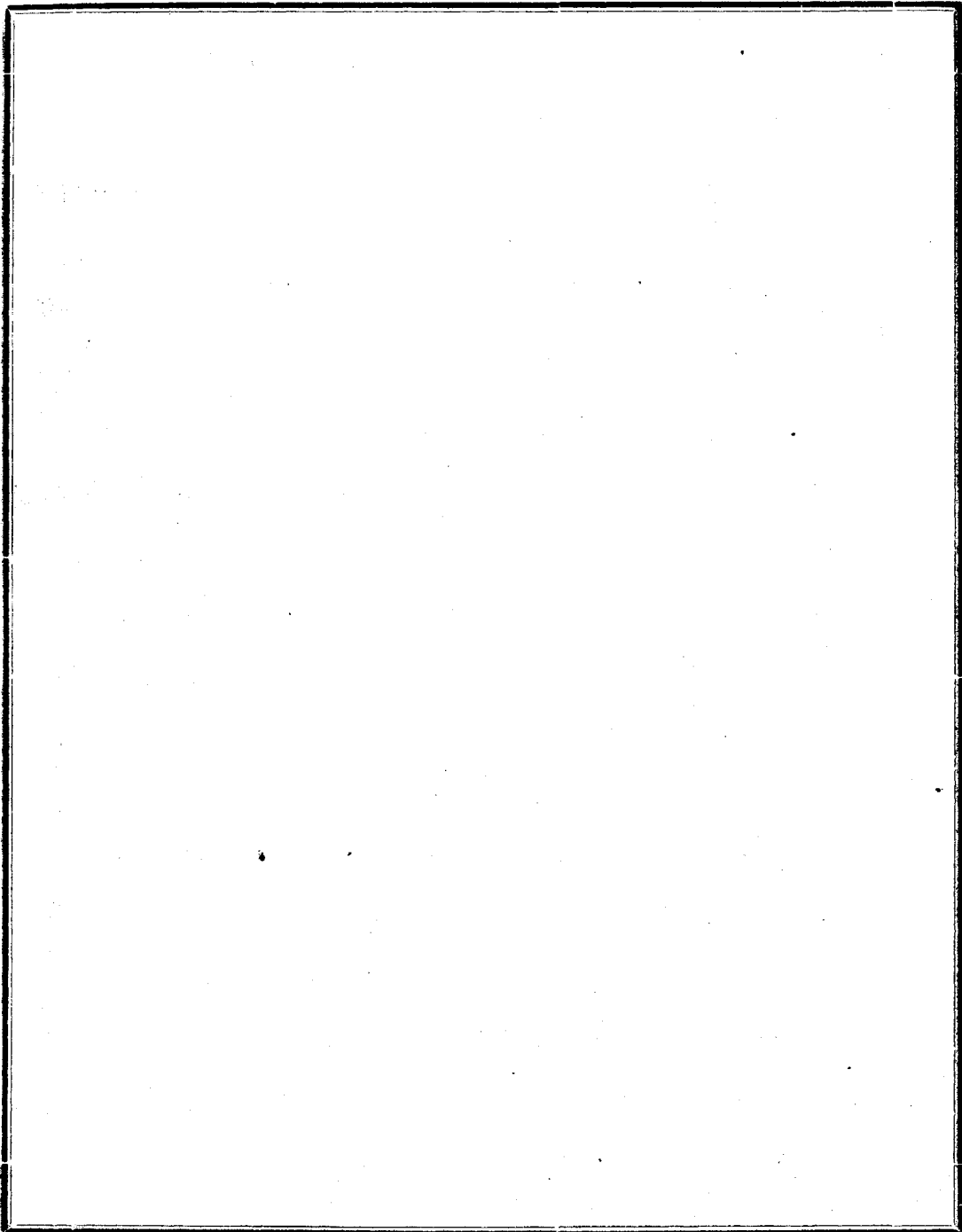
VI.

A fent elmondottakban szemléltük miként keletkezik a cég és milyennek kell annak lennie a törvény szempontjából. Az előbbiekben

a cég változásokkal foglalkozunk, tekintettel a
cégalbérlet és cégszabotosság elvére.

Szeged kérdésünk szerint tisztázása te-
hető, mi történeket alak, ha a kereskedő által
összeállított a cégalbérlet által jóváhagyott
szövegben idővel változás történeket? Hiszen
a minden pillanatban lehetséges. A vállalat
különböző tényezők befolyása alatt általában
más vállalatba; esetleg a kereskedő szemé-
lyes hitűntetést kap, valamint üzletét elad-
hatja, vagy másra hagyományozhatja, netalan
más üzletbe lép be.

A cégalbérlet elve szerint az lenne a
teendő, hogy a cégszöveget egyszerűen módosí-
tani kellene. Ami odavale hozzájuk, ami tör-
ténő, egyszerűen elhagyjuk. - Am est meg a for-
galom érdeke kifogásolható, s a Kt. bizonyos
kivételket is tesz a tekintetben, például, hogy
a módosítást végre kellene hajtani.

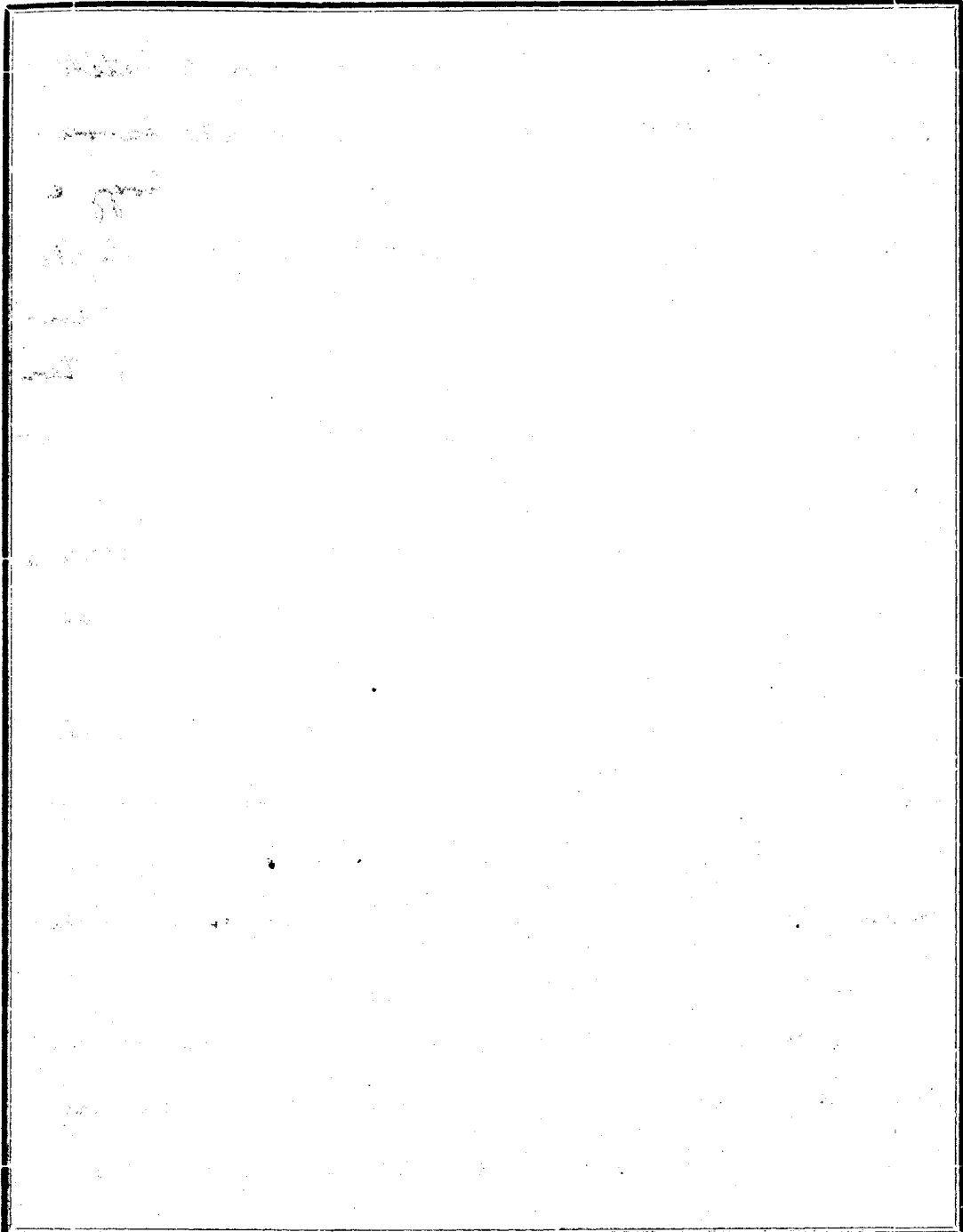
Yogy a Kt. 15. §-a kereskedelmi társaságokra vonatkozóan azt mondja: „Ha valaki egy fennálló kereskedelmi üzletbe társtagnak belép, vagy egy kereskedelmi társasághoz új tagul csatlakozik, vagy ilyemből kilép: az eredeti cég a változás dandrára szintül is hasznéltothotik. — Gy társtag kilépése esetében azonban, kiúch neve a cégben foglaltatott, az addigi céghasználathoz az kilépett társtag bekegyezése szúlséges. — Ugyanez áll egy esetben is, midón a társtag csak két személyből áll és csak egyike a társaságból kilép.”

Autón: „Fenn tartható a régi cég akkor is, ha az kereskedő körben neve változtatja, vagy megváltozik a cégben szereplő körűg neve. (Szegedi T. 4829/904. K. Y. T. 105.; N. 21. §.)

Továbbá: „Ha közkereseti, vagy betéti társaság cégébe felvették a „közkereseti társaság”, vagy „betéti társaság” toldatot, nem kell a céget megváltoztatni akkor, ha a közkereseti társaság

kültag belépésével betéti társaság, vagy a betéti társaság kültag kilépésével körkörös társaság lesz." Ez utóbbi tétel indoka az, hogy a két társaság rokon jelenség lévén, oly közel áll egymáshoz, hogy a kereskedelmi forgalom szempontjából az átalakulás nem is fontos. De természetesen csak a kereskedelmi forgalom szempontjából.

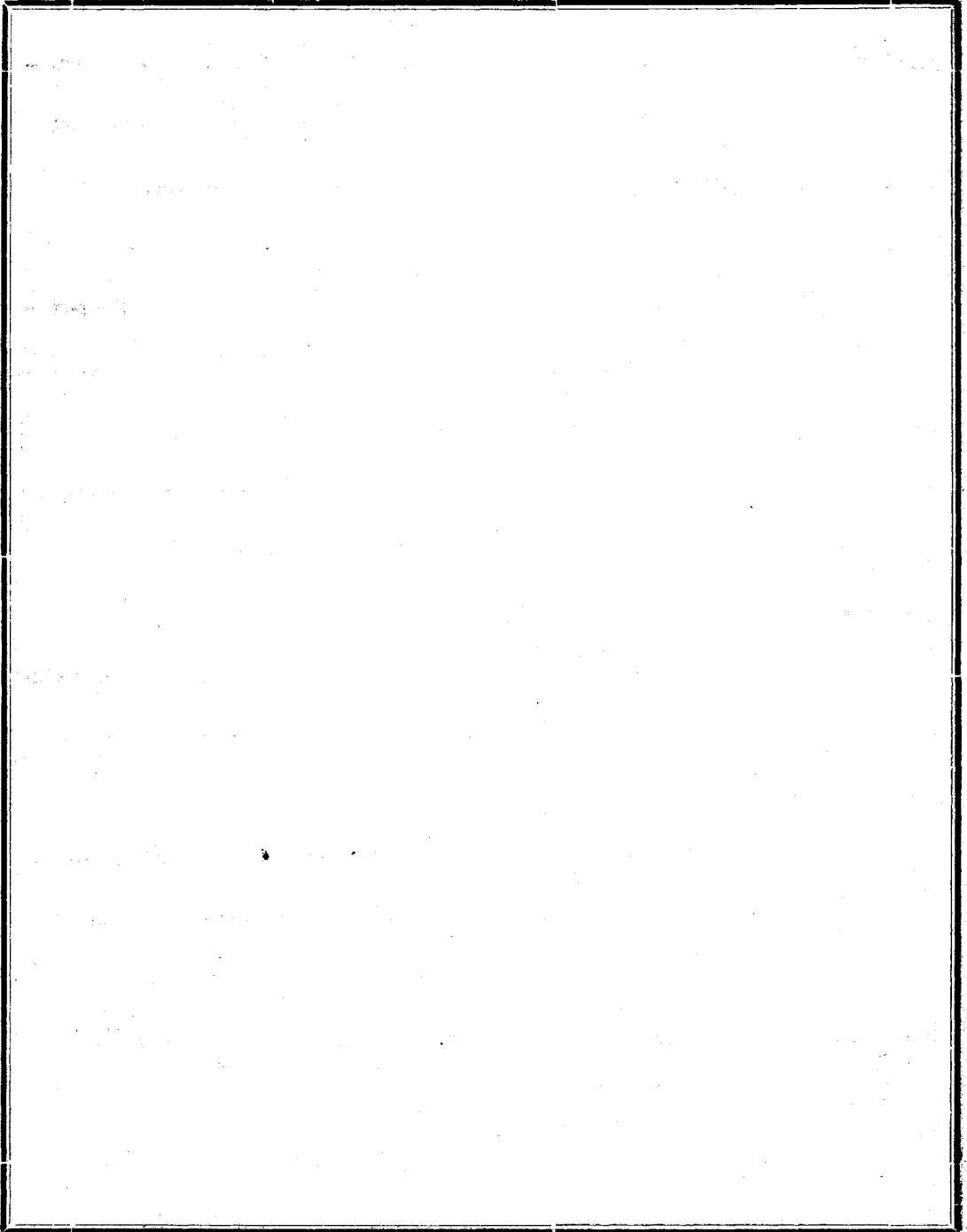
Ezen fent említett három kivétel csak a forgalom érdekében történt, ami ugyan kelet itt a cégalódiság ihén, oromban kordut sem olyan mértékben, mint azt a Kt. 12. §-a te- szi. Éz a §. nem más mint egyszerű átörése a cégalódiság alénelk. A Kt. 12. §-a ugyanis megengedi hogy " ki valamely létező kereskedel- mi üzletet, szereződés, vagy örökösödés út- ján szerez meg, azt a volt tulajdonos, vagy jószándóját beleegyezésével az addigi cég szét az utóadást kifizető toldalással, vagy

améltül folytatható." - Ez a f. orv. n. n. im-
materialis értéke tekint. Mest, ha tilos volna
a cég megszerzés, károsodás vele az eladó, a
tulajdonos, mert nem tudná üzletét így ér-
tékesíteni, mert - mint említettük - a "good-
will" sokszor sokan üzletének legértékesebb ré-
szé. Ez károsodás vele az új tulajdonos, a
vevőközönség is. Ugyanis az új tulajdonos ilyből
kerülhetné az üzlet felvirágosztatását, a
költséges "bevezetést".

§ nem csak az, hanem jelentős közga-
dasági érdek is amellett az, hogy régi,
jól ismert régi, mintegy állandóan fennma-
radjanak, békés is legyen a tulajdonos sze-
mélye. Nagyon fontosnak Kuncz meghatáro-
zása: "A cég nemcsak individualizációra al-
lós, hanem arra is, hogy az üzletet
közismertté tegye".

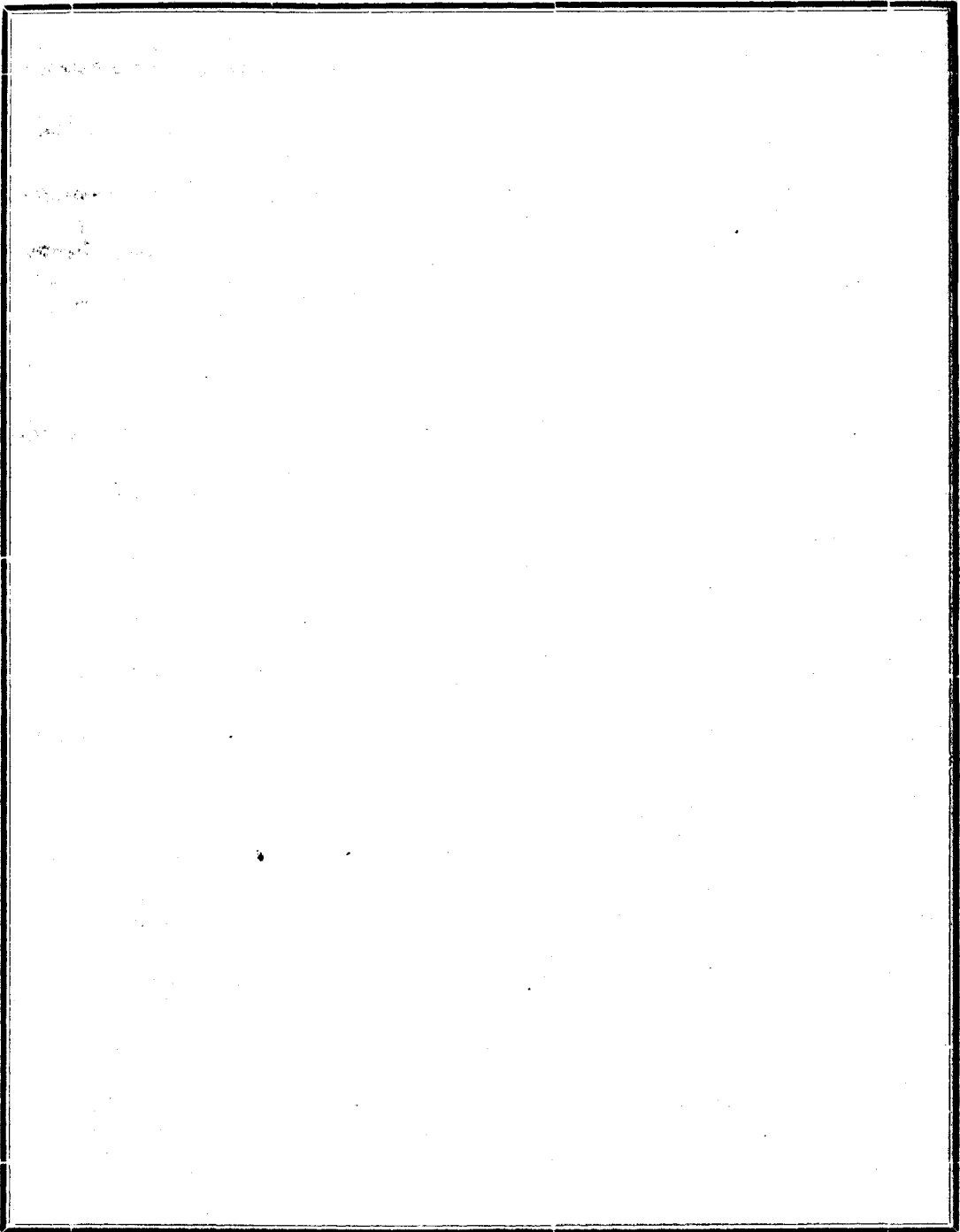
Tervezetesen elengedhetetlen köve-

telmény az, hogy a régi cég változatlan haszná-
latát engedjék meg, mert a kereskedelmi élet
magyon érzékeny lévén, prammal reagál a legcu-
kélyebb változásokra is, mely alkalmas arra, hogy
a céghez tapadó immateriális értéket szét-
porlassza, megsemmisítse. Nem elégséges tehát
a régi cég és új név, vagy a régi cég és „utód-
ja” foglalat, mert az már nem változatlan
továbbhasználat. Az „utódja” foglalat pedig úgy
áll a helyzet, hogy az egyáltalában nem ál-
lítja előtérbe az új tulajdonos személyét, azt
még azt sem vizsgálja el, hogy hányadik utód-
ról van szó.

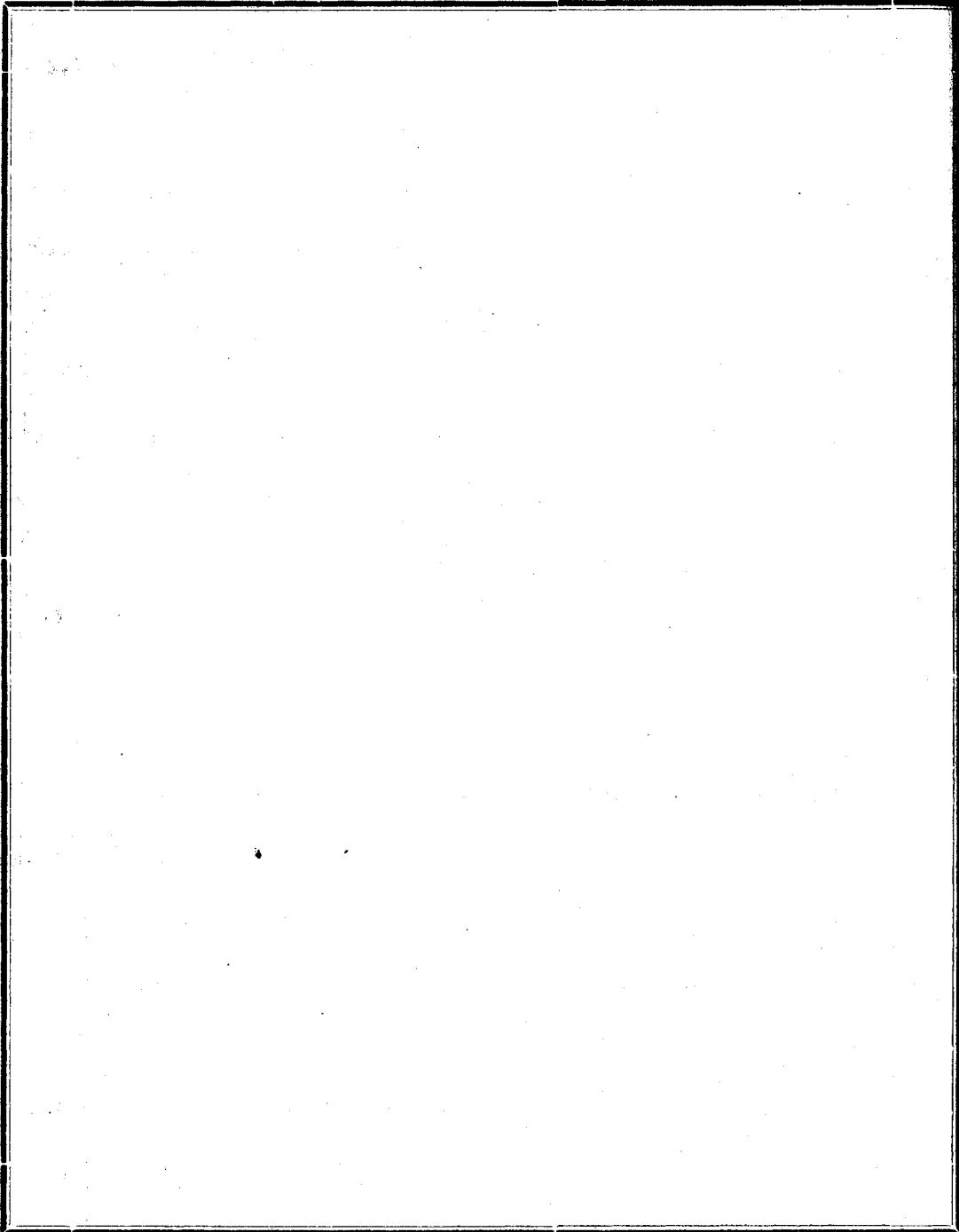
Ugyanis, hogy szabad-e egyes cégek
társaságait, és kereskedelmi társaságokat egyes
kereskedő cégek használatába azt megvárni?
Többen is használhatóak, de csak az utóbbi e-
setben, amikor semmi akadályos nincs, a régi

Csáthy Ferenc rt., Debrecen.

cég változatlan marad. - Ellenben, ha egyes személy, közkereseti vagy betéti társaság szervez meg részvénytársaságot, vagy szövetkezeti vállalatot, úgy ezek a részvénytársaság, illetve "szövetkezet" toldatot nem használhatják, mert annak utjában áll a Kt. 13. §. -a 3. bekezdése.

A német Kt. 22. §. I. 2. egy lépéssel tovább megy, s arra kötelezi a részvénytársaságot és a betéti részvénytársaságot, hogy a megszerzett cég szövegébe felvegyék a "rt." és "betéti rt." toldatot. Ugyan ezen a nézetem van nálunk ~~először~~ is. (Kereskedelmi cégek átvételéről részvénytársaságokra. Bp. 1909) és de Gy. (A magyar kereskedelmi és váltóing vezérfonalak I. f. 55. l.). Tannak egyes kereskedelmijogi írók, akik lehetőségnek tartják azt is, hogyha egyes személy vesz meg pl. egy részvénytársaságot, a "rt." toldatot tovább használhatja. Ámokban az a felfogás az életem nem éppen valószínű,

most ha valódi meg akar menni pl. egy részvény-
társaságot, az rendszerint csak a részvény több
részét veszi meg, a nem, az egész vállalatot. Kü-
lönben is ez az első belütközik a fenn említett
13. §. 3. bekezdésébe, amely nem csak az igazgató
keletkezett részére vonatkozik. Ha azonban
kereskedelmi társaság veszi meg más részét, a meg-
szert vállalat részét csak azok jegyezhetik, akik
magukat a kereskedelmi társaság részére jegyzé-
sére jogosultak. (Bj. T. 1513/1907. J. H. S. T. 182. sz.)

Mi törtéink már most, ha valódi olyan cé-
get szerez meg, amelyben a volt tulajdonos sze-
mélyes vonatkozású jelzőit, doktori címét, kitün-
tetését, viselt méltóságát is feltüntette? A
mi Kt.-ünk e tekintetben nem tesz semmiféle
megszorítást. Csak azt követeli meg, hogy an-
nak jogos használata igazoltassék. Egyébként
pedig úgy segít magán, hogy a 12. §-sal egy-
szerűen álló a cégvalóságát elvét a száma-

zelos cégnél.

A német jogszakörökben azonban erős visz-
hangra talált, az a felfogás, hogy valaki olyan
címet is használhatson cégében, amely őt egyál-
talában meg sem illeti. Az esetek többsége azt
igazolja, hogy cégjelzés gyanúját leginkább a dok-
tori, a professzori és az udvariszállítói cím for-
dul elő. Látnuk előbb a hitételeket egyenként.

A kereskedelmi törvény az első két eset-
ben nem talál jogilag semmi kifogásolni valót,
csak az udvariszállítói címet bírálja el más-
képpen. - É téren H. Löwenthal így nyilatkozik: „
Az udvari szállítói címet - csak jogorvult viselője-
nek engedélyezik, mint cégjelzést, de ha az cég-
tulajdonosok változnak, az utóbb azt nem visel-
heti.” - Tehát ebben az esetben a címek visel-
ését folyamodni kell.

A cím egyéni jellegű lévén senki sem kifogá-
soltatja azt, hogy valaki olyan címet használ

ségében, melyre egyáltalán nem is jogosult. Kivételt képez az udvariszállítói cím. Hogy miért mi a magyarországi, azt egy német kereskedelmi kamara így indokolta meg, hogy ha a cím a cseh korlátokhoz, mint pl. a doktori cím, akkor a címet függeléknek vehetjük, s ilyen képpen használja az utód is. Ha valaki ellenben a címet utóbb szereste meg, mint pl. az udvariszállítói címet, akkor a cím nem megy, át írtó inté az utódnak, hanem azért az új tulajdonosnak az üzlet átvitelkor folyamodnia kell.

A gyakorlat azt így értelmezi, hogy az azért van így, mert az udvariszállítói cím személyes hitintézés. Legjobbára domborodik ki személyi jellege. Am ez éppen úgy áll a többi esetre is, s egyéni jellegű címet az utódnak a német felfogás szerint nem is volna szabad egyáltalán használnia. Hogy a különbség mégis így kiemel-

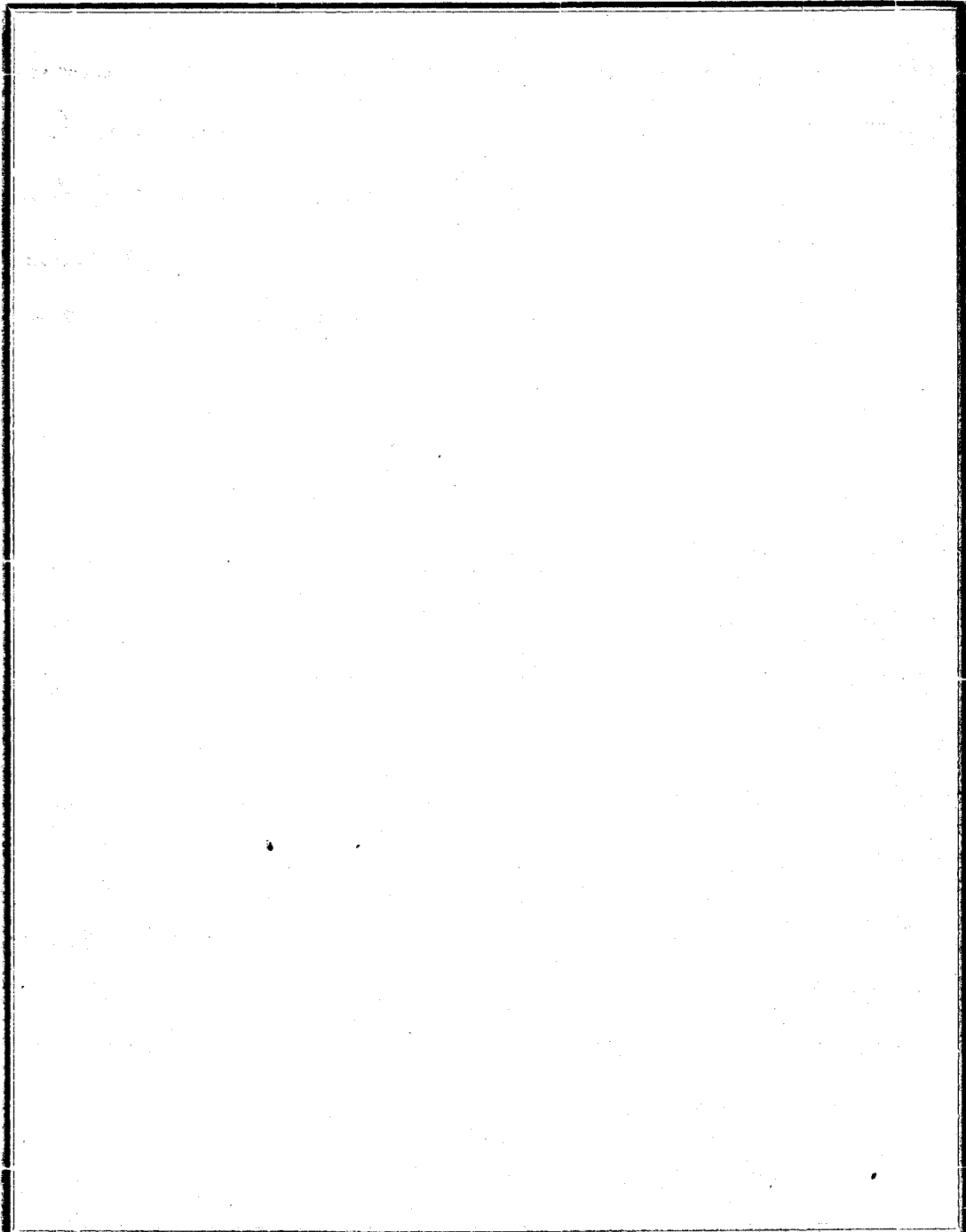
dött Löwenthal szerint az az oka, hogy az udvari-
szállítói címűnél a gyakorlat hivatkozhatik bi-
rói ítéletekre, míg a doktori és egyéb címek-
nél ilyen döntés nincs. A tényleges helyzet pedig
az, hogy ezek jogtalan használatát nem le-
het megakadályozni.

VII.

A fenti véretek szemben fel lehet emlí-
teni a H. G. B. 18. és 22. §-át.

A 18. §. azt mondja, hogy semmiféle füg-
geléket sem szabad használni, mely általános
voltage a feltételekre az írás nagysága vagy
a tulajdonos viszonyai tekintetében. - Ezen §. leg-
nagyobb hibája az, hogy nem léven precíz szó-
vegyésű, s ezért az a véretek alakult ki,
hogy az azok igazán keletkezett ségelyre vo-
notkozik. Ez nem a szövegszerűség.

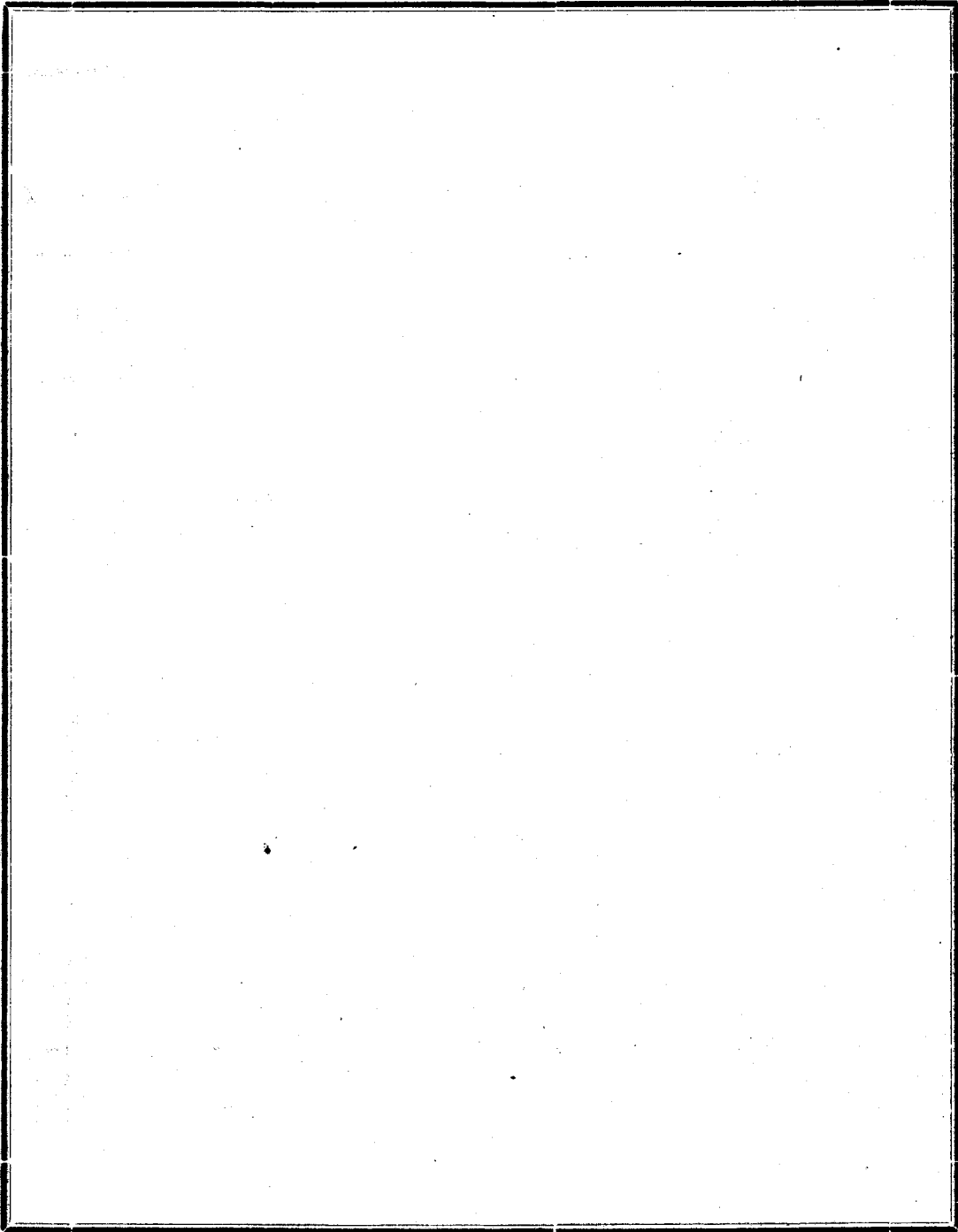
Ugyanígy magyarázódik a 22. §.-t is,

mely szerint a szomszédos cégjelzést nem szabad megváltoztatni.

Ezzel tehát legelő dolog tisztázni azt a kérdést, hogy azon pl., melyről fentebb szó van ró, vagy szomszédos cégre vonatkozik-e, s a hatóság mennyiben avatkozhatik a jogomlatlan elviseelésbe.

A H. G. B. 18. §-a alapján azt a jogi kérdést eldönteni nem lehet. Idővontkozólag Opett s. következőket mondja: „A cégjelzés megváltoztatásának kötelezettsége fennáll a céghasználatára nézve, ha s. cégjelzés részben a cég terjedelmében, vagy pedig a toldat változott és s. fennálló tényleges állapotok már meg nem felelő.” - Azonban az általa említett elvont követésvitelek nem követhezetes, mert nincs tisztázva a cím kérdése, amely vonatkozik a cégre is, tulajdonosra is. Ehhez. értő Opett még s. következőket is felzi:

„Egy kémiai győztes a tulajdonosa, aki cégjelzésül a doktori címet viseli, de cégjelzéséből nyilvánvalóan minősége is kitűnik, címét azonban el kell távolítani, ha a St. G. B. 33. pontja értelmében jogvesztésre lett ítélve.”

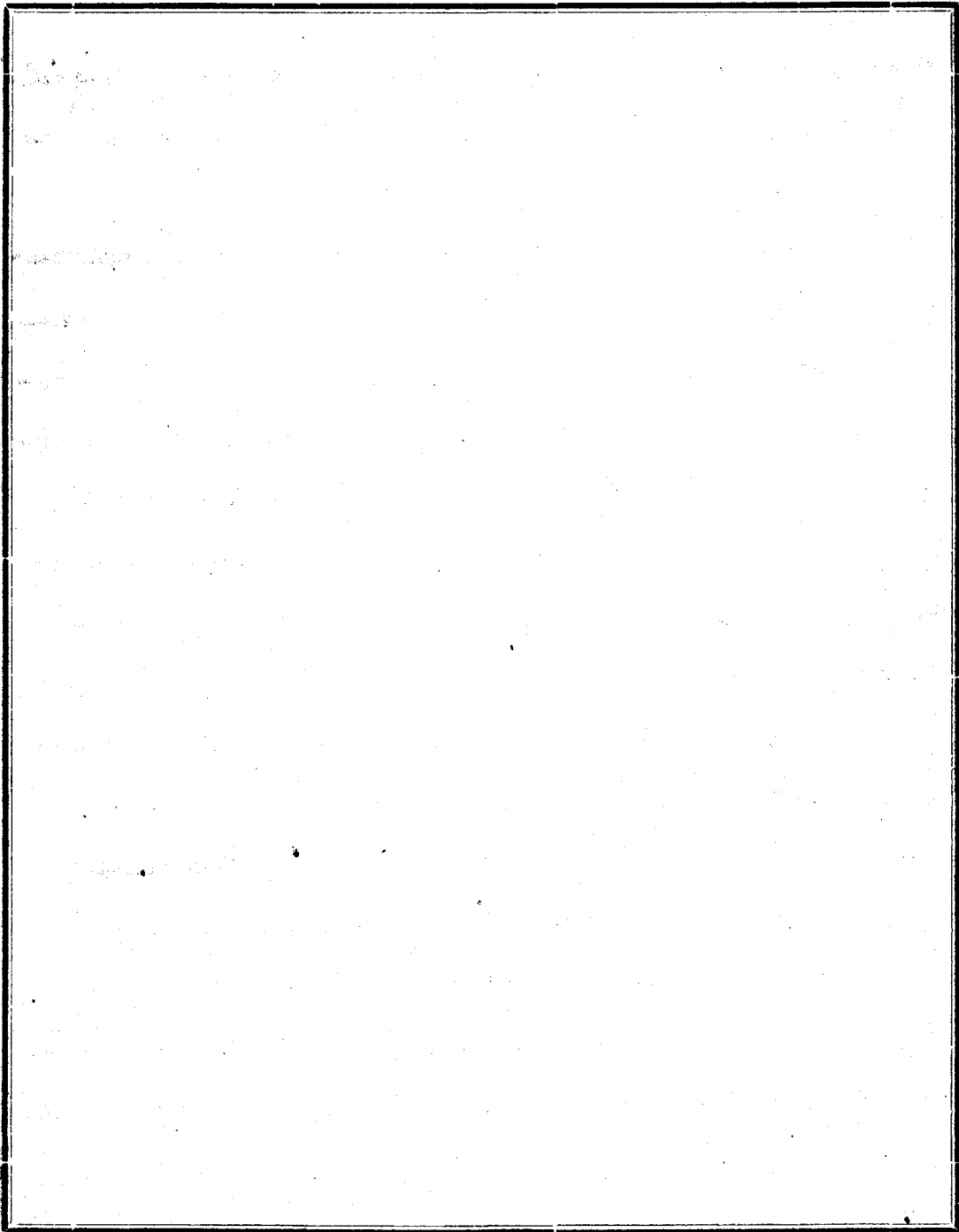
Delegyyszerűbb lenne esetünkben azt mondani, hogy ami ott a fenti esetben álljon az a tulajdonos változása esetében is; hogy az egész problema uno ictu meg lenne oldva, mert ha el kell távolítani címét annak, aki jogvesztésre lett ítélve, annak inkább kelljen így eselkednie annak, akinek ezen címre soha sem volt jog.

Am de megyik ismét tekintetbe a St. G. B. 32. pontját, mely a következőket mondja: „Ha valaki egy vállalatot megszeres, annak cégét megváltoztatni nem szabad, csupán az „átbda” toldat használható.” Ez azért van, mert a cégelődés jogviszonya meggy is tény az, hogy

ezen f. alapján a kereskedelmi életben a cégjel-
zés tekintetében bizonytalanság és félrevezetés
áll elő.

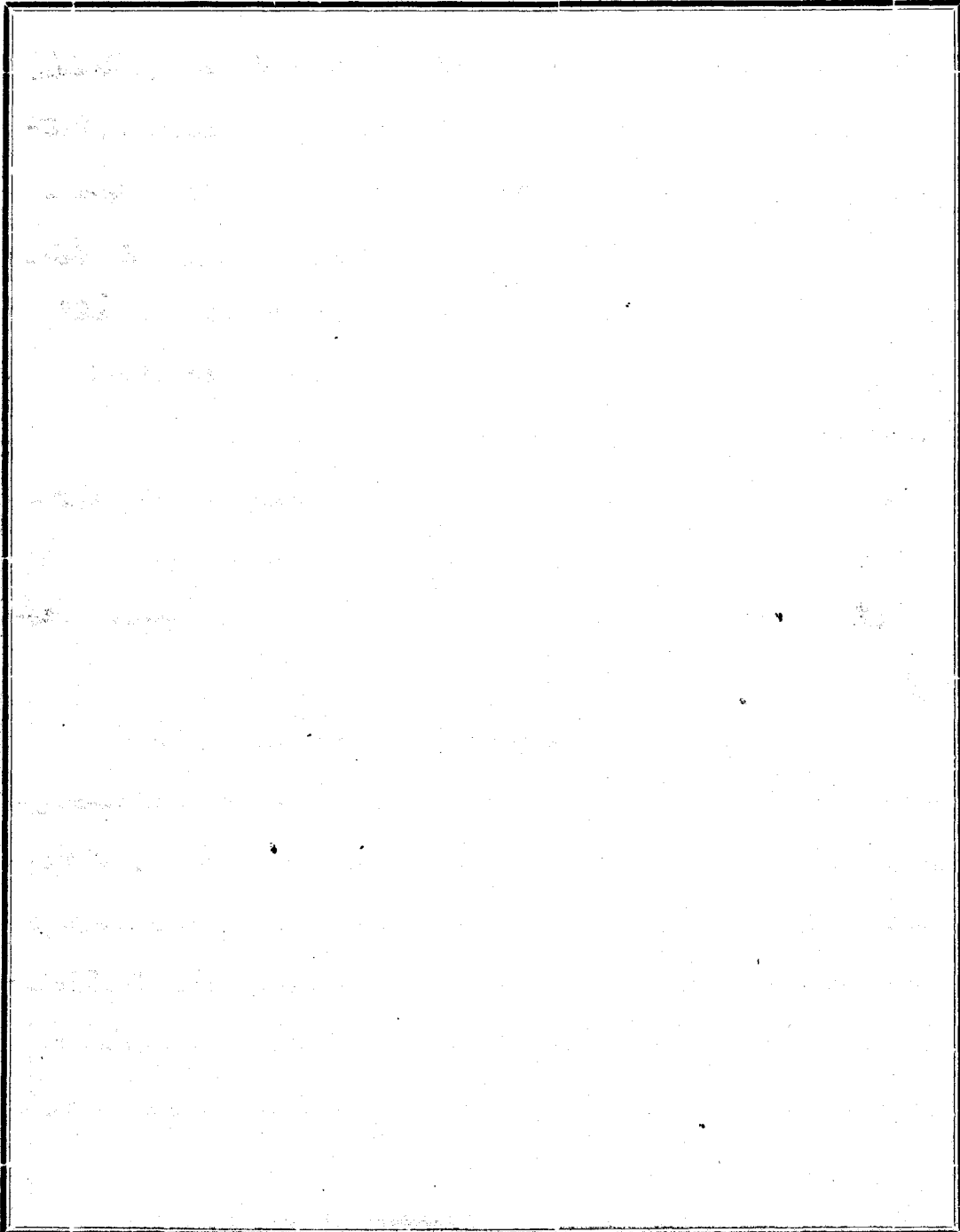
Magyarországon 1897-ben nagyon észre-
ghető reformtörekvés indult meg, s igyekeztek pre-
szerható hibákat korrigálni, de sajnos a ke-
reskedelmi élet egyhangú tiltakozásán hajó-
törést szenvedett. Felhívták a szemérvil árt,
hogy a kereskedelmi élet s. legkéisebb változós-
ra is nagyon érzékeny, különösen nemzetközi
viszonylatban a világgia nagy konkurrenciá-
ja miatt. És azután közigazgatási szempontból
igen határozatos lehetne, s nagy anyagi
vesztéseket volna okozó. - előfeldől
pedig a peres eljárásokat neheztendő meg.

Felhívták, hogy ezek egyetlen változ-
tatók összehozható a cégen, mégpedig az "u-
tód" toldat hozzákapcsolva. És meg éppen
falsumra és nagy mérvű igazságtalanságra

vesztve, mert az utód sajót, únsit egyáltalán
nem használhatnd, teljittel a változhatat-
lanság elve. Hangortatják, hogy az utód-
mor minden jóga a fejből egyes részeket tö-
rölni. Útazott ezzel szemben azt hozzák fel,
hogy az elődnek etnikai érdekét meg kell
védeni tulajdonosváltoratók esetén is, hogy a
cég érintetlen maradjon. Bizmenyire is tet-
szetős az az etnikai színezeti motívum, el is
lehet éppu fogadni, de nem egészen meggyőző
vegyü.

A fentebb említett égyör példából is
látható, hogy menyire eltérök a felfogd-
ok a cégjelzés tanácsa vonatkozásig. A ke-
reskedelmi jogi inórt két főborra szakadnak a
ponton. Égyik pört a megváltoratóhatatlan-
lág elve mellett foglal sádst, a másik
pört a váltoratók megengedhetősége mel-
lett havol.

A röbbiekhez lehet sorolni Lehmann
Ringet, Alaktot, Staubot. Ide lehet sorolni a
külömböző bírósági döntvényeket.

A utóbbi pártos tartozik Dürringer
Flaschenburg, orator Goldmann és Ritter, kiinek
megállapítása a legkifejezőbb: „Azon torda-
tok melyek már valótlanság, vagy sokkal let-
tek, törlendőek, ha ezek felismeretésere adu-
nok alkalmat.

Ezen utóbbi elvnek orator nagy egy-
korlati jelentősége abban áll, hogy jogalap
található volna a cégjelzéssel való vizsgá-
lás megszüntetése, mert így a bíróság jo-
gosított, egyszerűsített kötelezve is lenne a
H. G. B. 37. pontja alapján eljárni.

Egy további megoldás az, eddigi cég-
fogalomból lehetne levezethető, mégpedig
a H. G. B. 22. §-ával összhangban. T. i. a
törvény megengedi, hogy az új tulajdonos

az eddigi ségét továbbvésetheti. Most már
csak az a kérdés, hogy az "eddigi edg" kifeje-
zés magában foglalja-e a cég törzset, vagy a
toldatot is. - Azonkívül tisztázatlan ma-
rad az a kérdés is, hogy a cég valódiság
elöl a cég törzse vonatkozik-e például, míg a
toldatra a 18. §.-ban említett felvésetési le-
hetőség továbbra is fennmarad, és csak ese-
netben hajtandó végre a változtatás.

Ilyenformán, ha valamely kitétel az
utódnál már valótlán lenne, illetőleg st az
meg nem illetné, pláne a kivétel jogá-
ban állama a helyesbítés elrendelése.

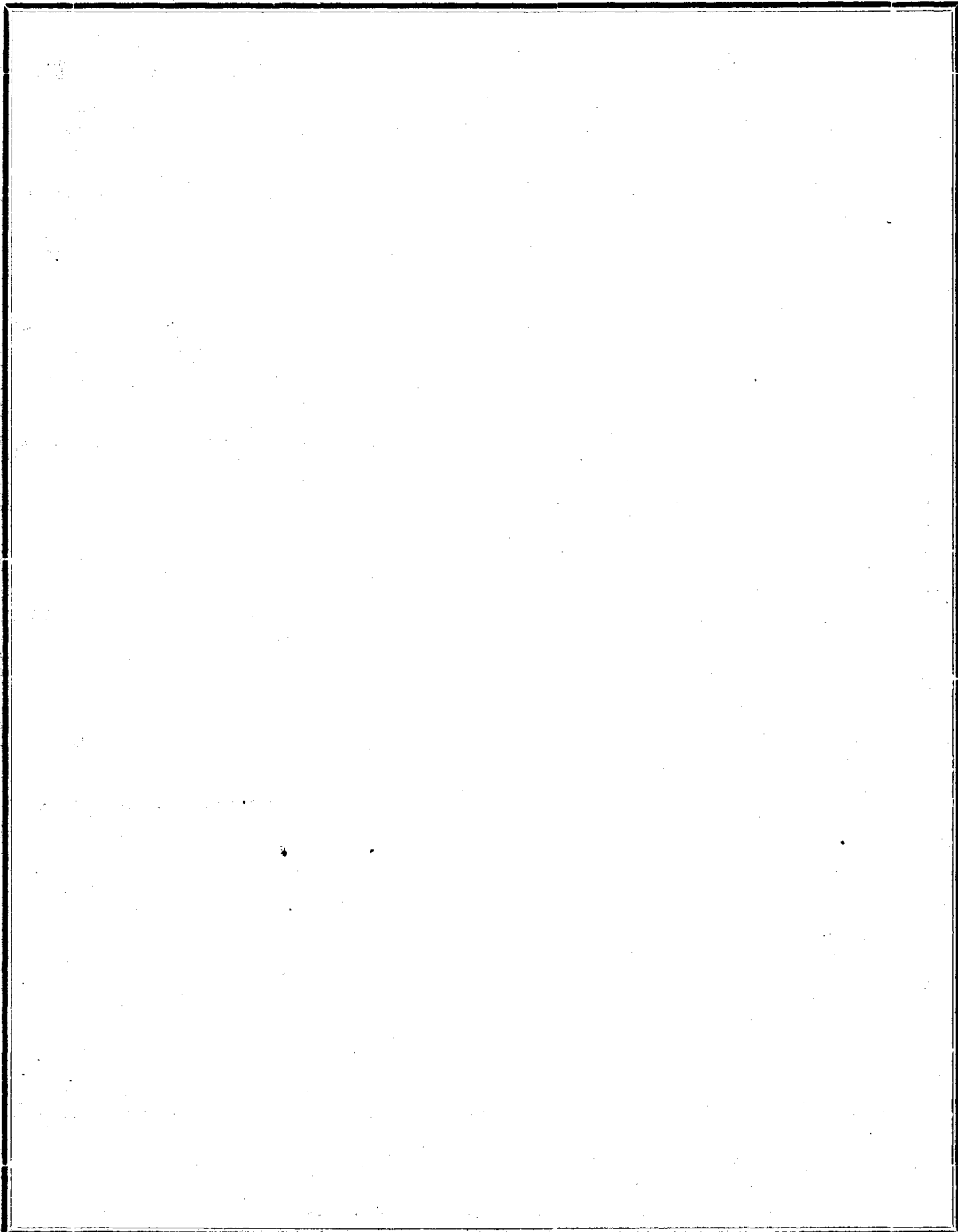
VIII.

Erelután fontos lenne még meg tudni azt,
hogy a törvényalkotó mit értett "továbbhasz-
nálást" alatt.

Felfoghatjuk úgy is, hogy az nem más, mint az előd lemond bizonyos jogi igéymékről. Továbbá úgy is, hogy az előd megegyezés fordulójában adja lelesqyezését az utódnak az ő-haszonjoga tekintetében. Talánnit úgy is, hogy az előd bizonyos intézkedést tesz arra vonatkozólag, hogy a tulajdona meg lesz terhelve, vagy átthetjük alatta a tulajdonából való teljes lemondást. Mármost azért, hogy mi mit értünk „továbbhasználat” alatt, volna lehetséges meghatározni ennek feltételét, hogy egyáltalán toldatoket, kitételeket, címeket továbbra is használhasson az utód, vagy pedig ki van zárva ennek lehetősége.

A törvény nem adja meg pontosan a továbbhasználat definícióját. Ezen a ponton is különböző felfogások alakultak ki.

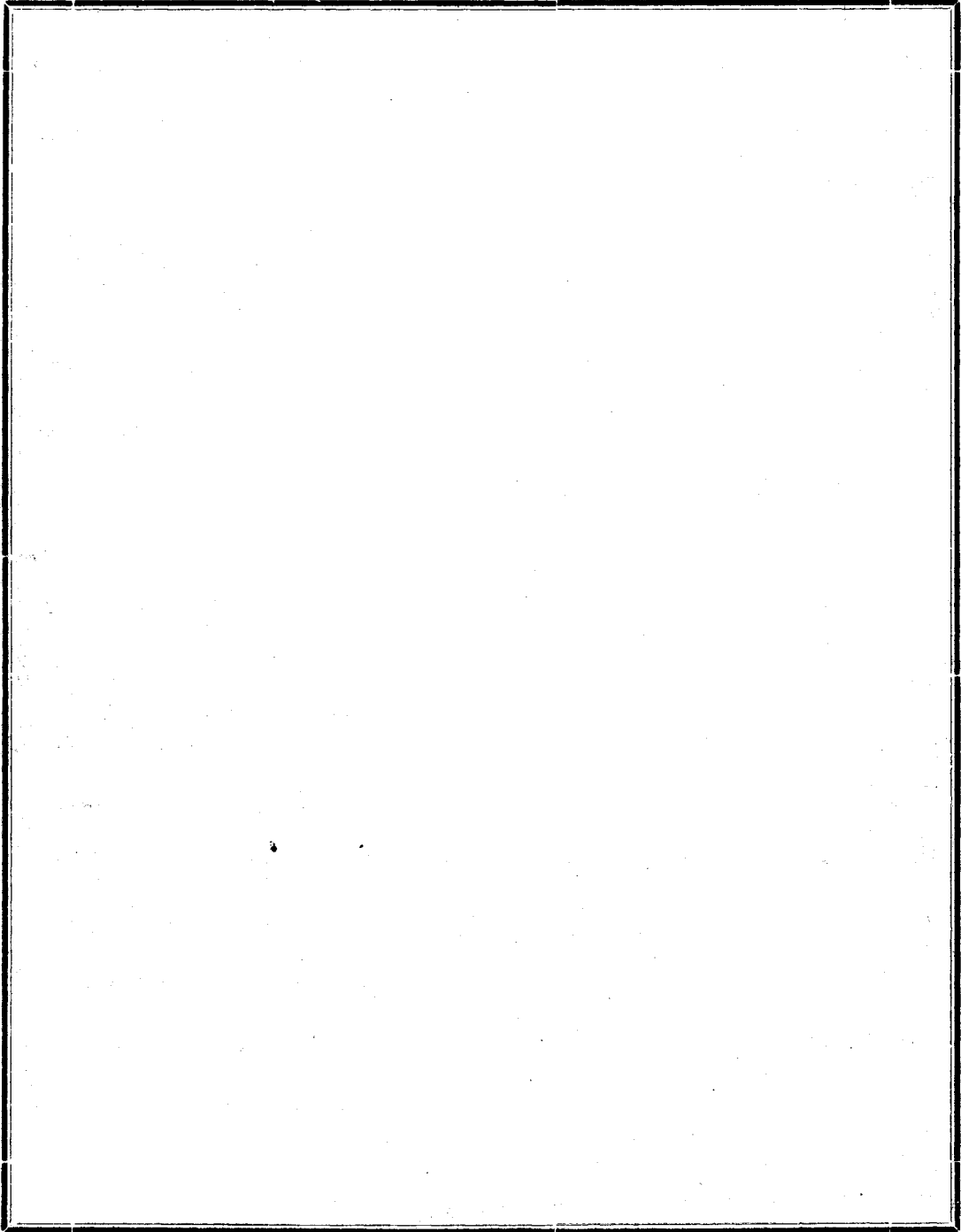
Az egyik azt mondja, továbbhasználat az, mikor az előd átadja a céget, s akkor

és az utód szerzeménye. Most azután jöhetnek
adományok hozzá az a kérdés, miszerint csak
az utód használható-e doktor és profeszso-
ri címre a H. G. P. 22.§-a alapján? Ez jog-
ilag kifogás old nem esik. Most hiszen
kitüntetésre viselkedés a közérdek a döntő,
ígyen ezért adja az állam a kitüntetéseket,
mint megkülönböztetőket.

Ugyan a theoria viszont azt mondja, hogy
az addigi tulajdonos lemond jogjogainak évi-
nyesítéséről. Címeknél az egyáltalán nem áll-
hat meg, mert a jünher való jog csak sub-
jektív nyilvántartás, csak az állammal szem-
ben keletkezik, tehát privátanberekkel szem-
ben való joglemondás nem in jün tekinthető.

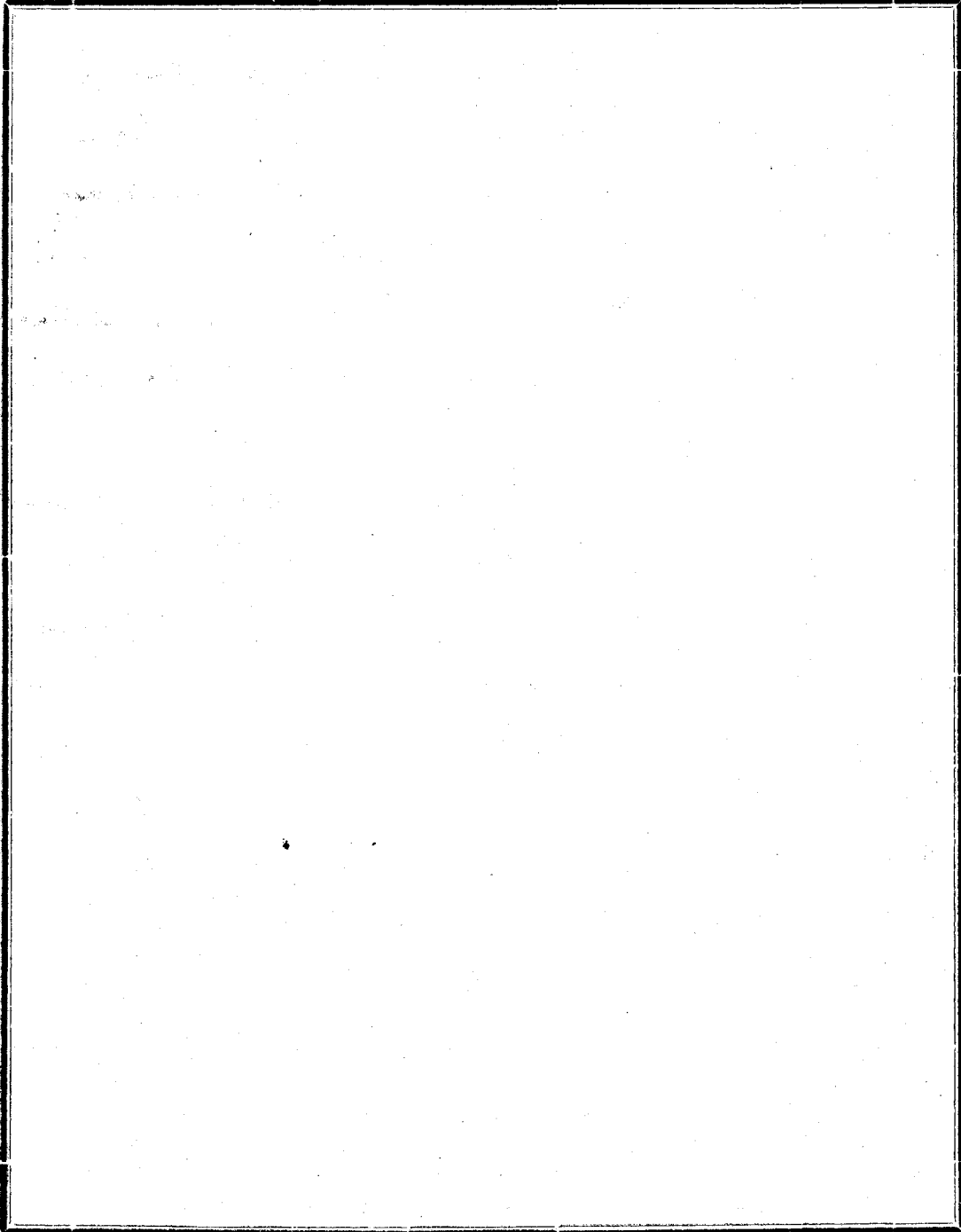
A fent említett theoriák a tovább-
használat jogát negatív irányban határo-
zók meg. Az előbbiekben említett két the-
oriát pozitív irányban jellemzi.

Az egyik felfogás az, hogy az előd a joghasználatot szervezőképpen adja, s ha ez az ellenében történik nem más, mint egy fajtdíj a bérlésnek. Azonban ezen, elv szerinti ellenkezik a cingjoggal, valamint a hitintézetis fogalmával s így a H. §. B. 22. §.-a ide nem vonatkozhatik.

A másik felfogás az, az előd egyszerű rendelkezésnek veszi. Itt így értendő a rendelkezés, hogy az csak a cégjoghoz a megterhelés, amelyet a vezető használati jogterhel meg, s így előtünk áll egy új fajtdíj a korlátolt tulajdonjognak. Ez a konstrukció nem éppen új dolog, hisz láthatjuk azt láthatjuk a szabadalmi, szerzői stb jogok esetében. - Ezen alapelvek gondolkodás el hogy egy harmadik is lehet jogosult, s jogait bírósági úton is érvényesítheti.

És így volt ezen theoria felállítója,

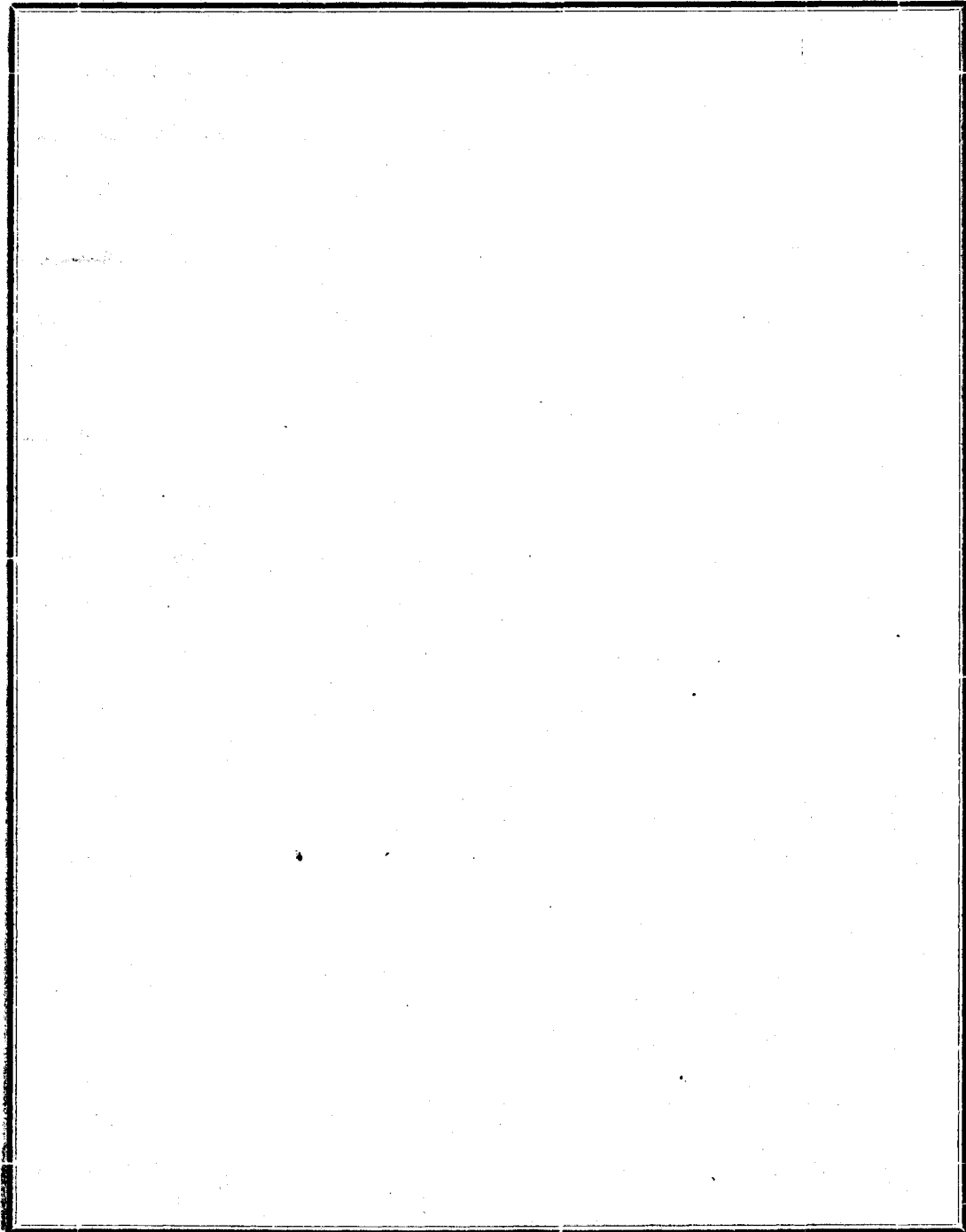
illetve képviselője, s még hozzáteszi, hogy ezen esetben a használati jog átengedése tényleg megtörténik. Erősebb a látszatot keltsé, hogy a jog a céget, mint a név által létrehozott jelzőszóhoz egészen átengedi az utódnak. Sőt Olshausen még tovább megy, mert ő egyszerűen a jog jog eladásáról beszél, vagyis translativ successióról.

IX.

Megállapíthatjuk tehát, hogy a fentebb említett theoriciókat a cégjogra alkalmazni nem igen lehet. A cinké subjek-tív nyilvántartás, s arról a tulajdonos szabadon nem rendelkezhetik, midőn az nem adhatja, még névlegesen sem. Most a cég célja éppen az, hogy az egyént képviselje a tömegből, s ezért nem lehet az e-

egyesnek joga ezzel szabadon rendelkezni, még a legszabadabb alkotmányos pillan-
ban sem. Az államnak kell önköndnie aföl-
létt, hogy ennek keresztülvitele intézményi-
leg biztosítva legyen, a szer az vitelhez,
ahit tényleg meg is illet.

A kereskedelmi törvényben nagyon van-
nak kivételek, melyek megtévesztésénél a
törvényhozót gazdasági és etnikai okok
verették, irányították. De ezen okok „ha-
sonló intézmények - te való bíríttele e-
gyáltalán nem indokolt, hiszen csak a ke-
reskedelmi törvény hatókörén kívül csak,
bár a gyakorlatban ezen intézmények a ke-
reskedelmijoggal kapcsolatosban állanak.
Az állami törvényhozásban nem fordul elő
olyan intézkedés, mely a címek továbbhoz-
mólatát etnikai, vagy gazdasági okok-
ból engedélyezné. Valószínű is, hogy a címjog

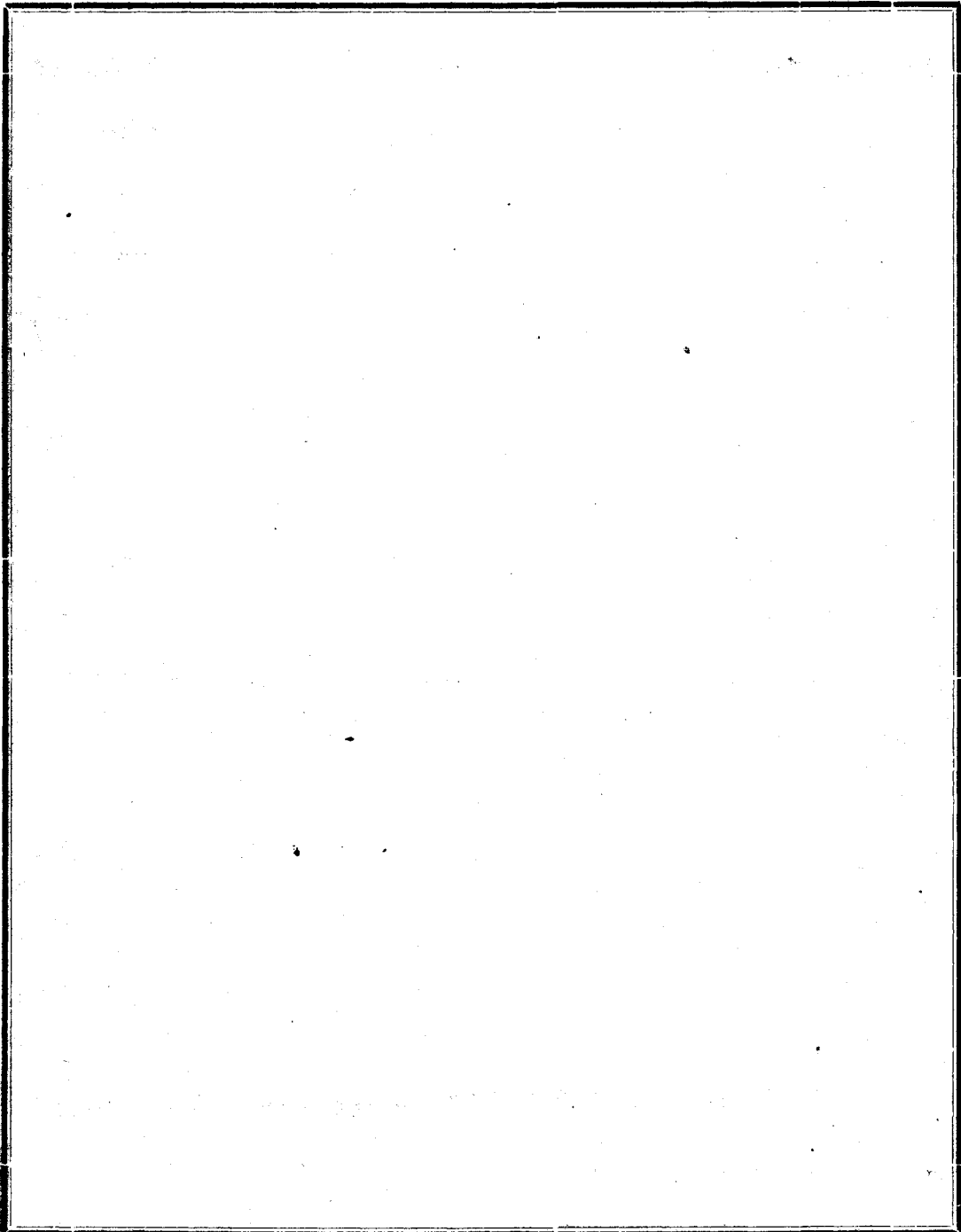
soha sem is fog ilyen interkedést megtűrni.
Éppen ellenkezőleg az etikai okok fognak
olyan tendenciát mutatni, hogy nem enged-
dik a cím- és jelölés confusióját.

Fel lehet hozni erre a bajor német
Bundes 12. pontját: „Ha valaki, csupán kérimun-
kával járó szolgálatot vállal, vagy olyan i-
part is, mely nyilvános szótőskodással jár,
vagy egyszerű kézműipar, a német cím haszná-
lata ezen esetekben felfüggesztetik.” - Ugylátozik
itt a nagyvállalat minem beleértve, s így az
a nagyvállalatot nevére. Ezen példával
az igazolható, hogy azon ok, melyek a cég-
nél, mint tisztán gazdaságilag jelentős in-
térmeleknél, az egyéni megjelölés státusának
elvé indokolt, ezen job a címekre nem alkalm-
osak.

A címhasználat jelentőségét kereskedel-
mijogilag lehetséges indokolni tenni, azonban

tekintetbe kell venni, hogy a címjog általános
jólétből indulva ki, a kereskedelmijoggal
nem áll alárendeltségi, hanem mellérendelt-
ségi viszonyban, ha csak nem fölérendeltségi.
A címjog szerint a cím állandóan a személy-
hez tapad, minél fogva annak átvihetése
nem lehetséges és a jogomint haldalával meg-
szűnik, mint minden más iura personissima.

A cím átvihetőségét megtiltan-
do, Löwenthal ajánl is néhány megoldást.
Elsősorban a cím átvihetőségét megtil-
tó bírói határozatot kellene provokálni. A
címek ségbe való felvitelére a legjobb til-
tó módorot az volna, ha a kereskedelmi tör-
vényeket egy ilyen értelmű tiltó paragrafussal
egészítjük ki. Amíg ilyen nincs, a vissza-
éléseket címjogi klauzulákkal lehetne meg-
akadályozni, mint a már fentebb említett
bajor Németi Kodex. - A dohtori cím ségbe való-

hosszabotára a legegyszerűbb eljárás az volna, ha a doktori eskümminta szövegébe ilyen értelmű kiegészítést iktatnánk be.

X.

Visszatérve a mi jogrendszerünkkel végre-
kül még az 1923 évi 5. t.e. - ben foglalt sza-
bályozásokról kívánok megemlíteni, melyek az
addigi követelvényes intézkedéseinknél is fokozot-
tobb mértékben védik az üzleti titkoságát.

~~Nézünk tehát egyenként főbb pontjaiban a-~~
zokat a rendelkezéseket, melyeket az 1923 évi
5. t.e. a cégvalóság és cégvezetőség kívá-
nalmairól megfelelően felőlít.

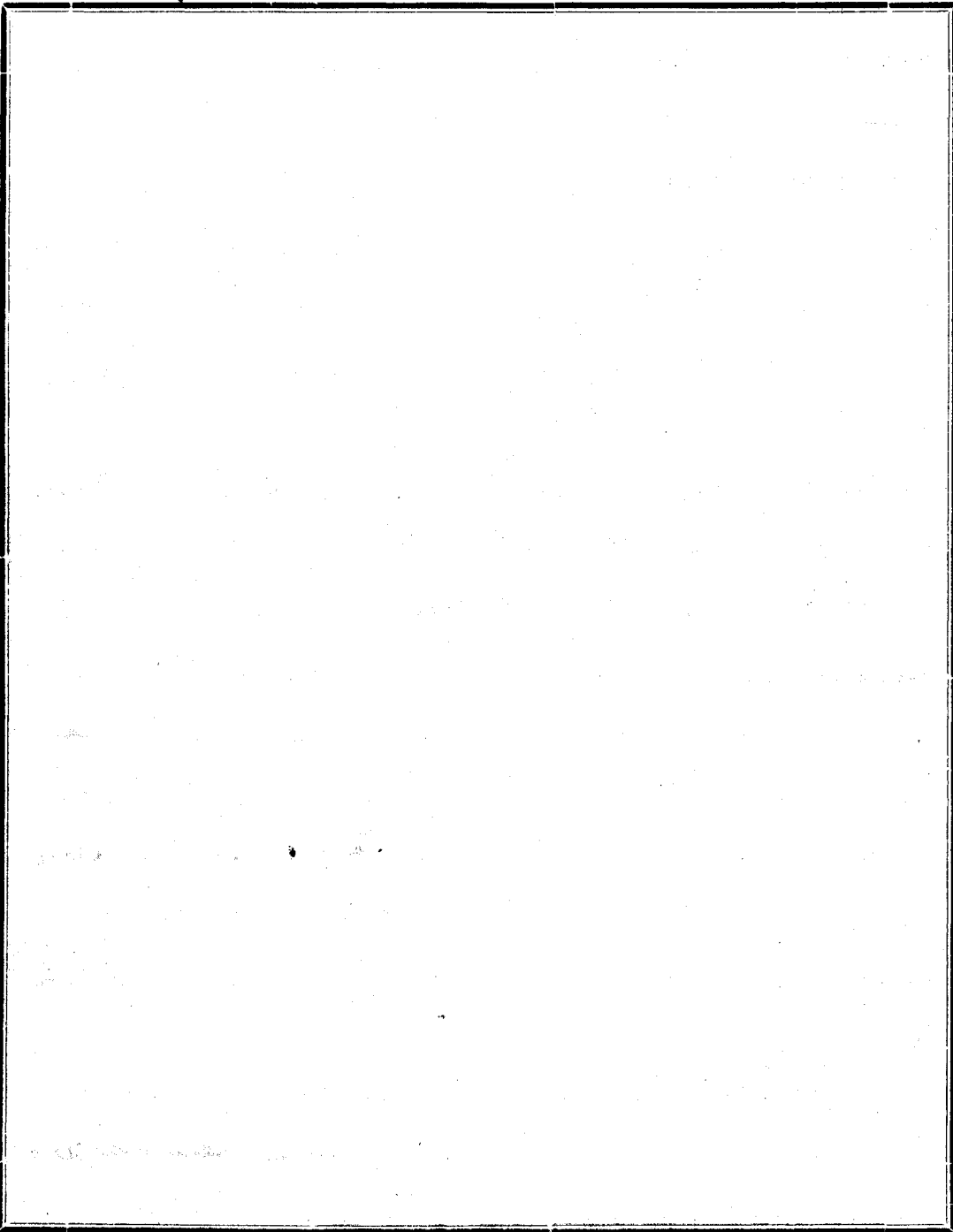
Mindenekelőtt megállapíthatjuk, hogy
a Tvt. a titkoságtelen verseny bizonyos
félélvénységével ~~szembes vágyak~~ közvetlen,
résről közvetített védelmet nyújt. Szemünkkel

közelebről „intő” védelem közvetített természetű.

A törvény jelen áll a generális klauzula, mely magában foglalja a ~~trigterességtelen verseny minden elképzelhető megnyilvánulását~~ és megállapítja az általános magánjogi következményeket: az elbannaggyaszt- és szándékosság, vagy gondatlanság esetén - a kártenítő kötelezettséget.

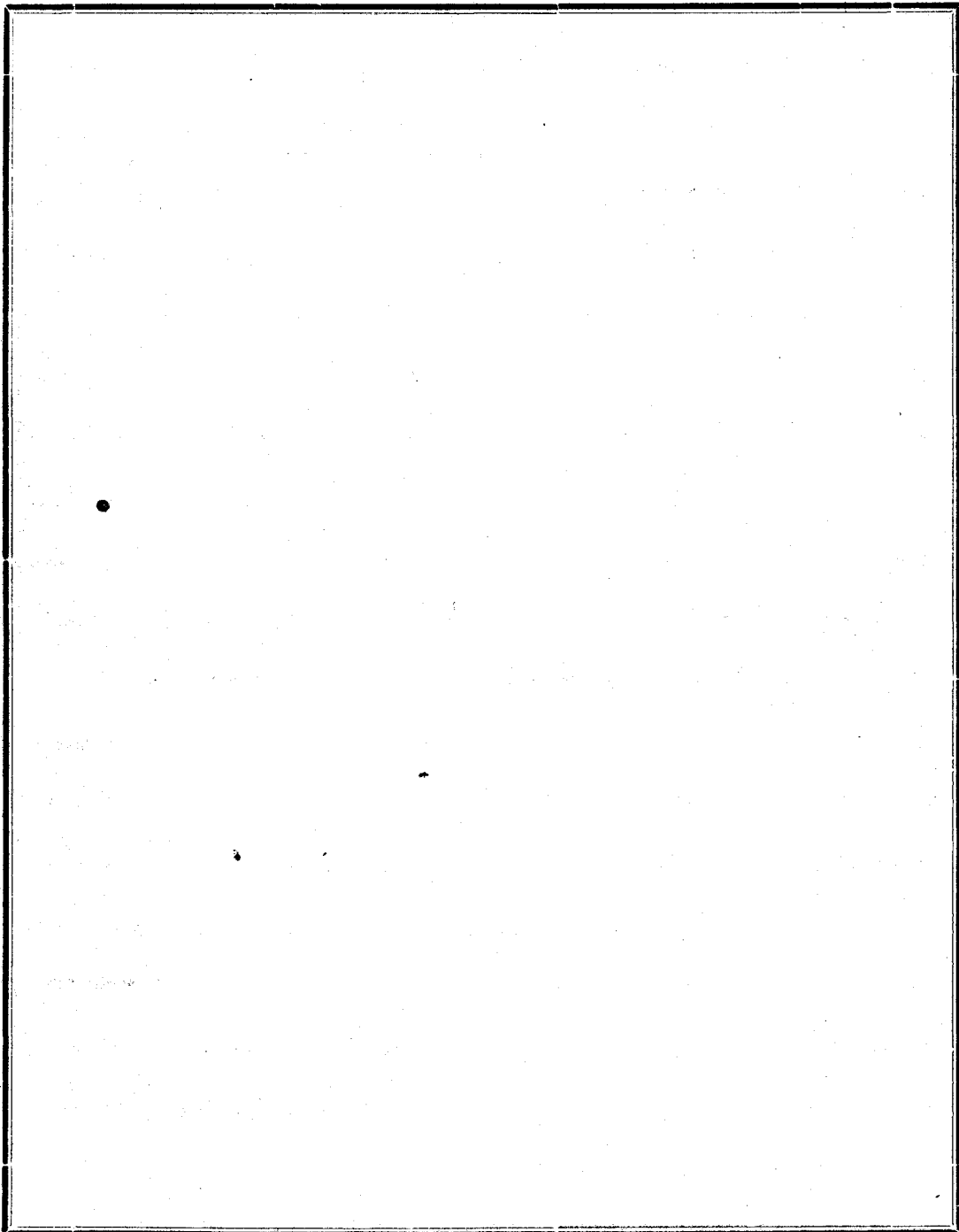
Az egyes kiforrott tényállások közül beemlíkelt közelebről a 7., 8., és 17. §-ok rendelkeznek, melyek mintegy a személyiség fokozottabb mérvű védelmét nyújtják az addigi szabályozáshoz. Természetesen ezekből is csak azon rész, mely a cégvélődísz és cégrobotosság elvet érintik, illetőleg módosítják.

A Tvt. 7. §-a ugyanis azt írja elő:
„Üzleti vállalata körében semmi sem hasz-

valhat oly nevet, céget , amely őt
meg neve illeti. Ez a tilalom kiterjed
~~arra is, aki~~ üzletelést más által jog-
sán használt névvel segíttel vagy egyéb
jellemző megjelöléssel látja el."

Mint már érintettük, magánjogunk
tendenciója a személyiségi jogoknak érinté-
dős kiépítése és mivel nagyobb mértékben
~~való általánosítása. Ezt, szintén az~~ magán-
életre vonatkozó biztositja. Biztositja azt a val-
tal, hogy a névjogot kizárólagosnak teszi,
és lehetővé teszi azt, hogy mindenki egye-
dül is kizárólagosan élvezhesse annak e-
lőnyeit, amelyet a maga egyénisége tudá-
sa, jóhírneve stb. által megszerz. A né-
joghoz szintén immateriális javak kapaso-
lódások, s így szükséges, hogy azokat igénybe-
ve vehesse, pláne, hogy a jogostól rovó-
sára vissza is élhesse vele.

Az újra említett 7. §. a. subjektív megítélés ellen kíván keelő oltalmat nyújtani, s az e §.-ban felsorolt események elővetőivel szemben mind a magánjogi, mind a büntetőjogi védelmet megadja. A magánjogi oltalmat megtaláljuk a generális klauzulában, ami elhagyásban és kártérítésben áll, szándéklóság esetében elégtétel adásában. Azonkívül minden esetben a marasztaló ítélet a tettes költségén közzétetik. Speciális joghatósággal is bírt a Tvt. T. i. hogy ha a tettest megillető vállalatjelző (név, cég) olyan használatra, hogy vállalatát azonos vagy hasonló vállalatjelzőt jogosan használó más versenyvállalattal össze lehet téveszteni, a sértett versenyterés azt "is" követelheti, hogy a tettes az őt megillető vállalatjelzőt az ítéletben megállapított megkülönböztető jellel, elhagyás-

tal, vagy változtatással használja. Ez no-
vum! A magánjogi oktalommal ily módon
törzstársat a tiltott cselekmény belső természete
szete jellemezte.

Ujítás az is, hogy míg a Tdt. csak a be-
jegyzésre kötelezett kereskedőkre terjeszti ki
a cégoltalmat, addig a Tvt. a kiskereskedő-
re is kiterjeszti a cégvalóság elvének nagy-
jelentőségű garanciáját. Tehát a szabályozás
szentül így lesz: a jogszabályok cégoltalmát
ellen bejegyzésre kötelezett kereskedőnél fel-
léphet hivatalból a cégbíróóság; minden vállalat-
közövel pedig szembeállítható kereskedő
a versenytilos valamint a cselekmény által
szintén szakmai érdekel előmozdítására
hivatott gazdasági testületek és szakgye-
sületek is.

A büntetőjogi oktalommal pedig a 17. §.
adja a tekintetben. Földes P. Elemér oszt

mondja: „Maga a 17. §. hogy jellemezhető
...., hogy a vállalatnak, mint egésznek egyé-
niséget részesíti büntetőjogi oldalamban....”
Ez valóban így is van. - Büntetést a 16. §.
szerint kell kiszabni, vétséget képez és 3 hó-
napig terjedhető fogsággal és pénzbüntetés-
sel büntetendő. - Hogy azért mikor fog
fenn szünet az összetéveszthetőségre, a per-
zel indíthat a bitoldalra, utózárra, az
mindig ténykérdés. A külföldi bírói gyakorlat-
ra hivatkozni nem szabad, de nem is lehet,
mert az mindig az illető „ad hoc” esethez
tapad, a belőle ártólagos elveket levonni
aligha sikerül.

A 8. §. a toldatra állít fel követelményeket:
„Az aki nevet vagy jeget vállalatára közeben úgy
használja, hogy megszüntetett vállalatát orvoss,
vagy hasonló hangzású nevet, jeget vagy védje-
nyes jogosan használó más versenyvállalattal

össze lehet tervezteni az ilyen versenyvállalat ke-
reute alapjában abban az esetben, ha a fennfor-
gó körülmények megleghetesen az ösztönözhetősé-
gét kétségtelenül megállapítható arra kell
hátalni, hogy nevét illetőleg céget az ite-
lőben megállapított megkülönböztető toldás-
sal, elraggyással vagy más változtatással
használja. stb

A törvény idevonatkozólag még két be-
kezdést kezd.

Ha ezt a §-t összehajlítjuk a 7. §-al, lát-
juk, hogy annak 2. mondata részben fedje a
7. §. rendelkezéseit is. Eset meggyőződésünk, hogy
valószínű üzlethelet a más által már
jogosan használt vállalatjelzővel jelölje meg
akkor is, ha a vállalatjelző a tényleg kü-
lömben is megilleti. De a 8. §. ezzel foglalkozik,
mert nemcsak az üzlethelet megjelölése, ha-
nem általában „a vállalat körében” való hasz-

előttről is kiterjed és nemcsak az azonos, hanem a hasonló vállalatjelző hasonlókat is korlátozza. De egyszerűen szűkebb is bizonyban, hogy csakis a versenyvállalat vállalatjelzőinek védelméről gondoskodik.

És. alkalmasozásban jön, mikélyt a cég, vagy a név azonos a versenyvállalattal. Ez nyilvánvaló. Akarban most az, ösztönözéshez szükséges nem szükséges az azonosodás, elég a hasonlóság is. „... a törvényt alkalmasozás bíróságnak igen fontos feladata éppen azok az esetek öntudatos megállapítása és követhető alkalmasozása lesz, amelyeknek alapján az ösztönözéshez szükséges feltételek meg lehet állapítani”. (Thurcz.) -

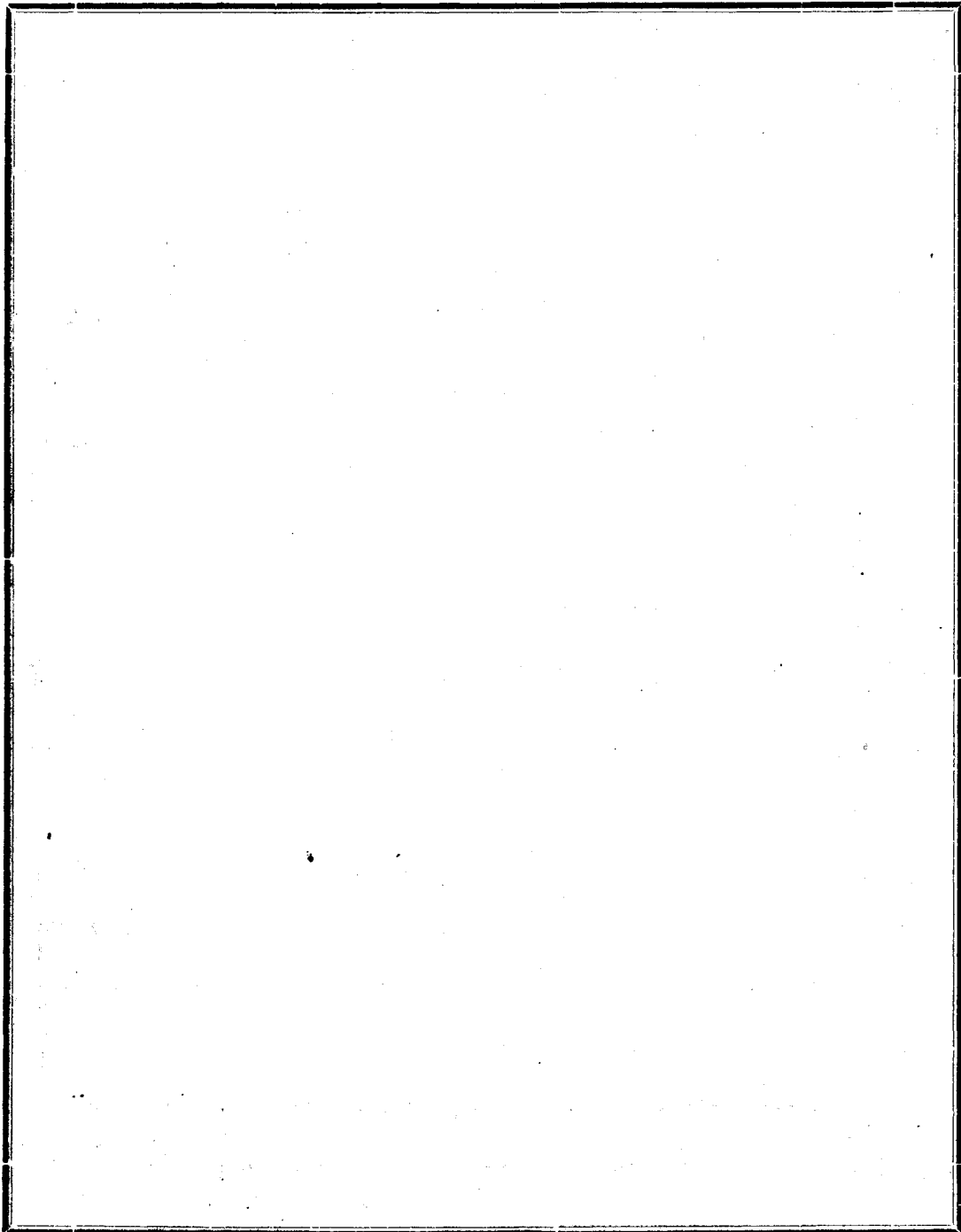
A megkülönböztető jelölést az, amit figyelembe kell venni, az az a megállapítás szempontja. T. i., hogy alkalmasozás-képzetvilágunkban arra, hogy megkülönböztetés

adjon alkalmas. Ennek mérlegelése a legfontosabb.

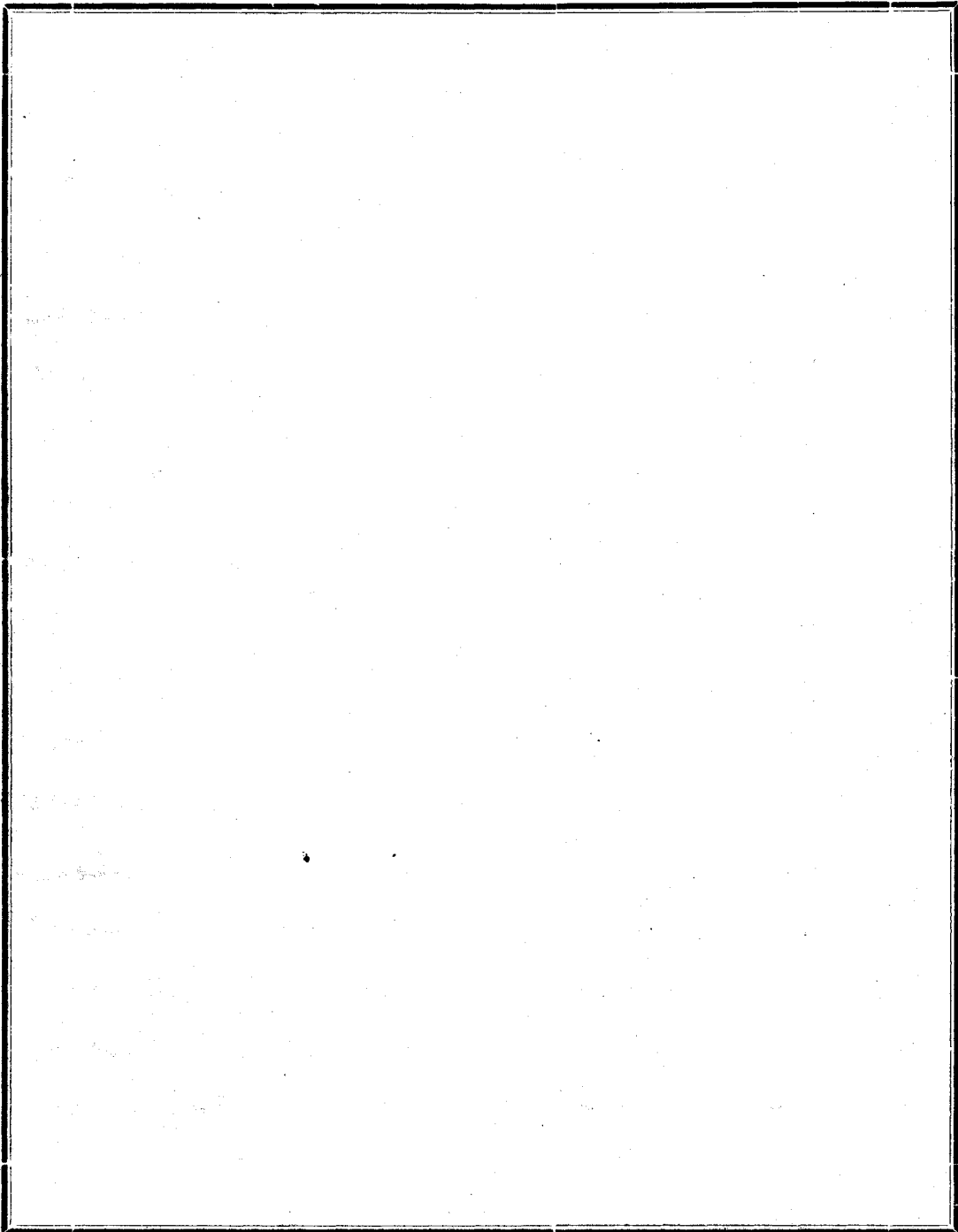
Az a §.-ban tiltott magatartás jogkövetkezménye u. olyan, mint amelyet a generális klauzula előír. Akomban az abbauhágyós követelésével a d. §. figyelemmel van arra, hogy itt a tetszet megjelölt vállalatjelző használatáról van szó, amelytől ezt tiltani nem volna méltányos. Tiltó-nösen pedig akkor, ha a használat verseny-károsnak jogos érdeket nem sérti. A sértett érdekét csak azon vállalatjelző abbauhágyósát követelheti, mely összetevésre alkalmas. - Megjegyzendő, hogy a §. alkalmazásánál elégséges az egyszerű vagy összetevésre alkalmas vállalatjelző használatának olykoros ténye. -

Ugyanakkor, ha ilyen eset merül fel, a sértett követi a bíróságot, hogy az ítéletben

Csáthy Ferenc rt., Debrecen.

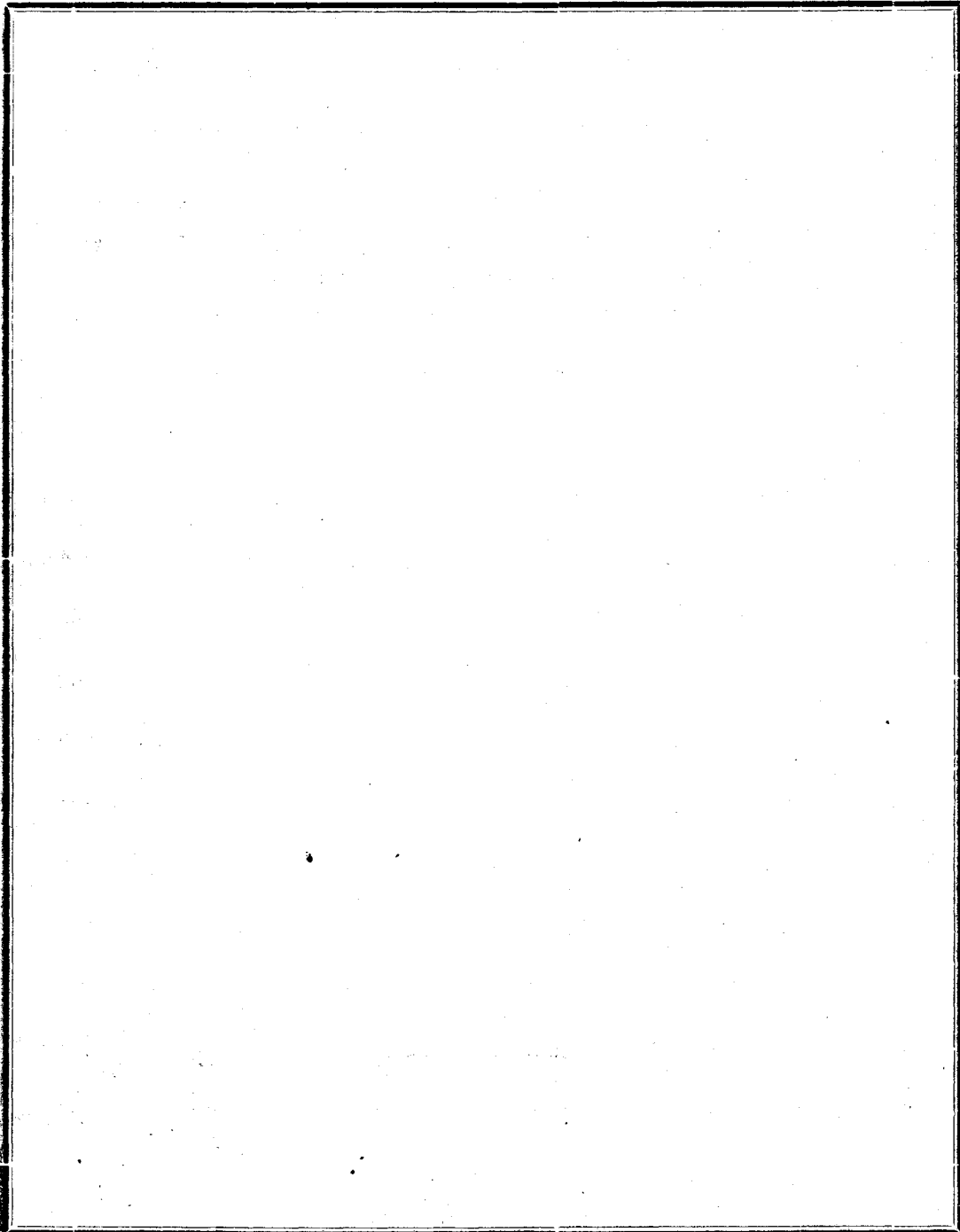
egyszeresmind felapítja meg a meghilömbötött
toldatot, illetőleg annak elhagyására, vagy más-
módon való megváltoztatására kötelezze a ter-
heltet. Itt tehát egészen hülömbözes új felada-
tot kell megoldania a bíróságnak. - Ugyan
a. J. t. 17. §-át alkalmazva, empon annyit
tesz a bíróság, hogy megtagadja a cég be-
jegyzését mindaddig, míg a fél nem teljesít
elő. olyan cégkönyvet, mely meghilömbötetés-
re alkalmas. Ezen §. alapján azonban a bi-
róság tevékenysége kétfős. Először kimond-
ja a megtagadást, tehát, hogy az alperes
nem használhatja tovább a megtagadott
alkalmas céget, amint pedig megszerkesz-
ti egyszeresmind a helyes üzleti nevet, céget
is. - Másodszorban pedig pozitívumként meg-
állapítja, hogy az, ahelyett elhízott cégkö-
nyv most már nem alkalmas az üzleties-
tésre.

És a kivétel igen egyszerűnek látszik; mégis ha jobban mélyére tekintünk több kérdés elintézése tisztázatlannak marad.

Mindenekelőtt ki biztosítja a kereskedőt, hogy a bíróság által elrendelt cég-összevételére már egyáltalán nem alkalmas? Aztán képes-e valóban a bíróság, nem pusztán individualizáló eszköz

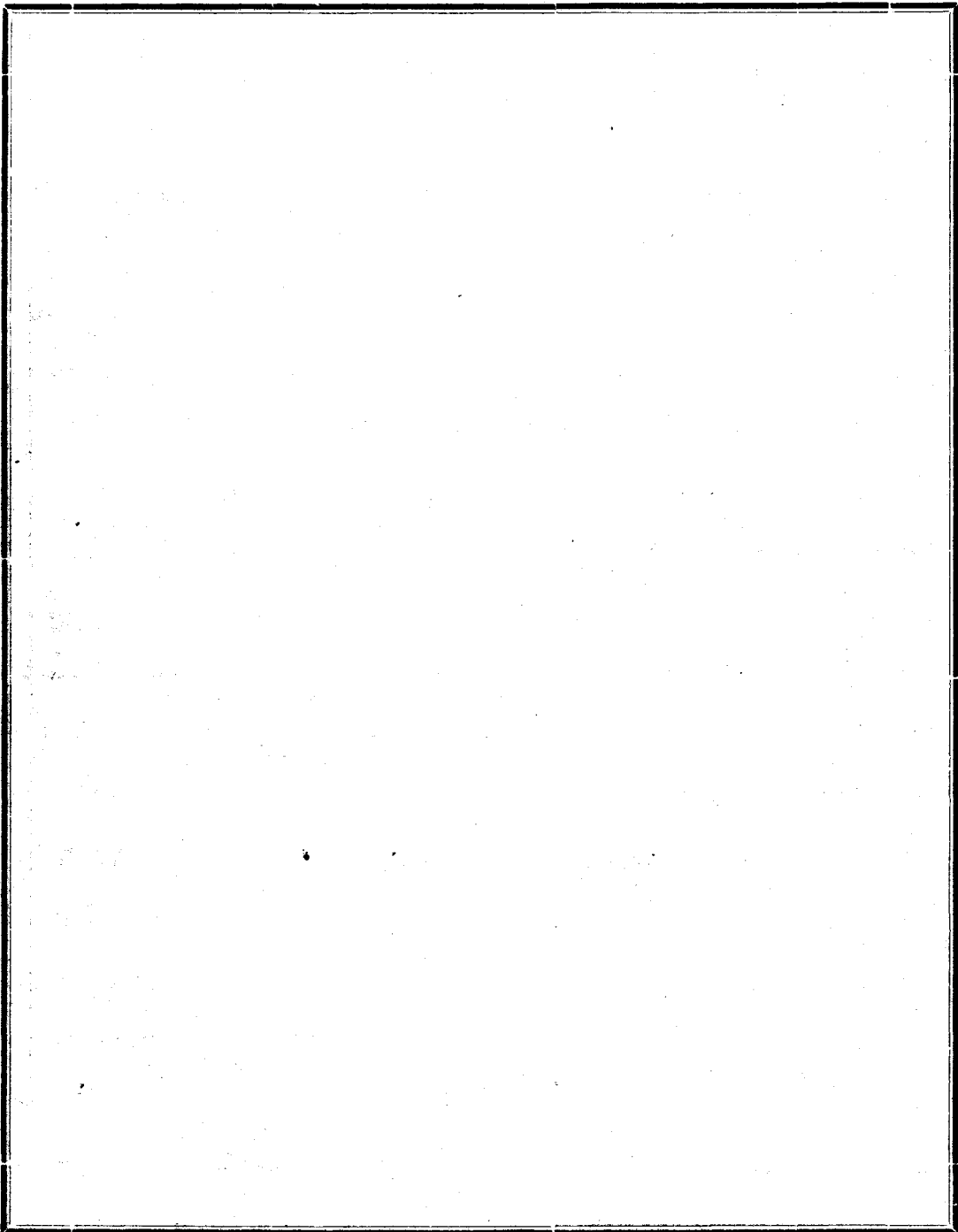
egymagjában megkonstruálni? Vajon a megfelelő módon, tehát bírósági elrendelt cég-összevétel "életben" megállja-e helyét és nem fogják-e majd mégis a forgalmi körökben hivatalos cégösszevételre ösztönözteni a két vállalatot? - Ezekre kívül még számos kérdést lehetne megemlíteni, s mindenre kérdésenként olyan tevékenység, melyek prima facie indokolták lennének, hogy a bíróság csak az egyszerű abbahagyást adja meg a sértett versenyhármak.

tanácsok között olyan is van, melyek a f. jótétele
és jogosság mellett szólnak.

Nézetesen, ha éppen abbahagyásra kö-
telkednek az alperes s a vállalkozó között
adat megváltoztatásának végrehajtása, úgy az
előbb nem lenne logikus, részben pedig örökös
perrel láncolatára vezetne. Nem lenne logikus,
mert az alperes maga elvágja a fát, ha
előbb, amely már be van „vesztve”, - radikális
változtatást eszközölve. Gondoljunk csak a cég-
hez tapadó immateriális értékekre! - Alap-
törvény pedig végül is perre vezetne, mert a
perre soha sem lenne el, hogy a megtett
változtatás végleges az önkéntesítés kiküszö-
bölésére. Újabb és újabb kifogással állana elő.

Ami pedig a bíróság általi cégzöveg-
kezelést illeti, a bíróság másuttal szem-
ben, hogy minő kérdést, illetőleg milyen kegyes
kérdést kell elintéznie, s éppen ezért nem fog-

ja elmulasztani a szokások vélemények
meghalkogatóit. Mindenesetre itt a végbíró-
ság és perbírósg hatásköre összeütközik,
egyszeresmind, összetalálkozik is. Egy elő el-
fogására elegendő éven összeütközés elhá-
rítására: köteles legyen a végbírósg a jog-
erős ítéletben megszokottal égszöveget be-
jegyzésre alkalmasnak elismerni.

A 8. §-ra vonatkozólag még annyit ki-
vívok megjegyezni, hogy kártérítés szándé-
klosság, vagy gondatlanság esetében szabható
ki. Élgetétel adás, csupán szándéklosság esetén
ítélhető meg. Ítélet közzétételét akkor is
kérheti a sértett, ha a tettes nem is volt vét-
kes. Gyűjtetési szabásra vonatkozó rendelkezé-
sére pedig a fentebb említett 17. §. szabályai
állomak.

DEBRECENI EGYETEMI KÖNYVTÁR
1962. 10. 19. Gyűjtés napján